

Rodziny w województwie podlaskim w świetle Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Podlaskie Voivodship in the light of the National Population and Housing Census 2021

Rodziny w województwie podlaskim w świetle
Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Families in Podlaskie Voivodship in the light of the
National Population and Housing Census 2021

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Statistical Office in Białystok

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kamińskiej-Gawryluk

Zespół autorski

Editorial team

Anna Godlewska, Małgorzata Majewska-Maksymiuk, Anna Szeszko, Joanna Izabela Wołkowicz

Prace redakcyjne i skład

Editorial work and typesetting

Anna Przerwa

Opracowanie graficzne

Graphics

Joanna Orłowska, Anna Przerwa

Tłumaczenie

Translation

Ewa Kępa

ISBN 978-83-89643-86-5

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne opracowanie przedstawiające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 dotyczące województwa podlaskiego. Spis został przeprowadzony na terenie całej Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym poświęconym charakterystyce gospodarstw domowych, rodzin oraz ludności wchodzącej w ich skład. Zawiera informacje o liczbie, wielkości oraz składzie rodzinnym i pokoleniowym gospodarstw domowych. Ponadto w publikacji zamieszczono informacje o liczbie i typach rodzin, a w szczególności o rodzinach z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu.

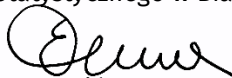
Dane przedstawione w opracowaniu dotyczą województwa ogółem, a część spośród nich również powiatów i gmin. Ważniejsze dane wojewódzkie zostały zaprezentowane na tle kraju. W celu zobrazowania skali i kierunków zmian, jakie dokonały się w regionie w ostatnim okresie międzyspisywym, wyniki NSP 2021 zestawiono z danymi uzyskanymi ze spisu przeprowadzonego w 2011 r.

Informacje zaprezentowano w formie opisu analitycznego, którego uzupełnienie stanowią tablice oraz mapy i wykresy, a także wyjaśnienia podstawowych pojęć.

Szersze informacje dotyczące metodologii i organizacji spisu zostały przedstawione w publikacji pt. „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Metodologia i organizacja badania”, wydanej przez Główny Urząd Statystyczny w styczniu 2022 r.

Przekazując Państwu niniejsze opracowanie, mam nadzieję, że zamieszczone w nim wyniki spisu będą interesujące i przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych w regionie oraz staną się bazą umożliwiającą prowadzenie dalszych analiz. Bardziej szczegółowe informacje wynikowe z zakresu NSP 2021 są dostępne w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> w kategorii: Narodowe Spisy Powszechne.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, czerwiec 2024 r.

Preface

I would like to present you another study showing the results of the National Population and Housing Census 2021 regarding Podlaskie Voivodship. The census was carried out in Poland in the period from 1 April to 30 September 2021 as of 31 March 2021.

The presented publication is a thematic study devoted to the characteristics of households, families and population constituting them. It contains information on the number, size as well as family and generational composition of households. Moreover, the publication includes information on the number and types of families, in particular on families with dependent children aged up to 24.

The data presented in the study concern the voivodship in general, and some of them also concern powiats and gminas. More important voivodship data were presented against the background of the country. In order to illustrate the scale and directions of changes that took place in the region in the last inter-census period, the results of the National Population and Housing Census 2021 were compared with the data obtained from the census conducted in 2011.

The information is presented in the form of an analytical description, enriched with tables as well as maps and charts, and also explanations of basic concepts.

More information on the methodology and organization of the census was presented in the publication "National Population and Housing Census 2021. Research methodology and organization" published by the Statistics Poland in January 2022.

Presenting this publication, I hope that introduced results of the census will be interesting and useful for a wide range of recipients of statistical data in the region and will become a basis for further analyses. More detailed information on result of the National Population and Housing Census 2021 is available in the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> in the category: National Censuses.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, June 2024

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
„W tym” ”Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
r.	rok
dok. cont.	dokończenie continued
m.in.	między innymi
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
str.	strona
tj. i.e.	to jest that is
tzn.	to znaczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	5
Symbols. Main abbreviations	
Spis tablic	7
List of tables	
Spis wykresów	7
List of charts	
Spis map	8
List of maps	
Synteza	9
Executive summary	12
Rozdział 1. Gospodarstwa domowe	15
Chapter 1. Households	
1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych	15
1.1. Size and structure of households	
1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	19
1.2. Households by generational composition	
1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego	22
1.3. Households by family composition	
1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej	25
1.4. Households with elderly persons aged 60 and more	
Rozdział 2. Rodziny	29
Chapter 2. Families	
2.1. Typy rodzin	29
2.1. Types of families	
2.2. Rodziny z dziećmi, w tym rodziny wielodzietne	35
2.2. Families with children including multi-child families	
2.3. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	37
2.3. Families with dependent children aged up to 24	
2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	42
2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24	
2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	44
2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24	
Źródła danych	47
Data sources	49

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Gospodarstwa domowe i ludność	15
Table 1. Households and population	
Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób	17
Table 2. Households by number of persons	
Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego	20
Table 3. Households by generational composition	
Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.	23
Table 4. Households by family composition in 2021	
Tablica 5. Gospodarstwa domowe według liczby osób w wieku 60 lat i więcej	26
Table 5. Households by number of persons aged 60 and more	
Tablica 6. Rodziny według typów	30
Table 6. Families by types	
Tablica 7. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci	36
Table 7. Families with children by number of children	
Tablica 8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według miejsca zamieszkania i typów rodzin	38
Table 8. Families with dependent children aged up to 24 by place of residence and type of family	
Tablica 9. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu oraz typów rodzin w 2021 r.	39
Table 9. Families with children by number of dependent children aged up to 24 as well as type of family in 2021	
Tablica 10. Rodziny niepełne bez dzieci i z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu ...	43
Table 10. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24	
Tablica 11. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu	45
Table 11. Multi-child families with dependent children aged up to 24	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura gospodarstw domowych według liczby osób w 2021 r.	18
Chart 1. Structure of households by number of persons in 2021	
Wykres 2. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego w 2021 r.	24
Chart 2. Structure of households by family composition in 2021	
Wykres 3. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego i powiatów 2021 r.	25
Chart 3. Structure of households by family composition and powiats in 2021	
Wykres 4. Struktura rodzin według typów w 2021 r.	31
Chart 4. Structure of families by types in 2021	

Spis map

List of maps

		Str. Page
Mapa 1. Map 1.	Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r. Average number of persons in the household in 2021	16
Mapa 2. Map 2.	Gospodarstwa domowe w 2021 r. Households in 2021	19
Mapa 3. Map 3.	Udział gospodarstw z osobami wyłącznie młodymi w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. Share of households only with young persons in the total number of households in 2021	22
Mapa 4. Map 4.	Udział gospodarstw z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. Share of households with persons aged 60 and more in the total number of households in 2021	27
Mapa 5. Map 5.	Rodziny w 2021 r. Families in 2021	32
Mapa 6. Map 6.	Udział małżeństw w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r. Share of marriages in the total number of families in 2021	33
Mapa 7. Map 7.	Udział związków niesformalizowanych w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r. Share of informal relationships in the total number of families in 2021	34
Mapa 8. Map 8.	Udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r. Share of single-parent families in the total number of families in 2021	35
Mapa 9. Map 9.	Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r. Average number of children in the family in 2021	37
Mapa 10. Map 10.	Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r. Families with dependent children aged up to 24 in 2021	41
Mapa 11. Map 11.	Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu w rodzinie 2021 r. Average number of dependent children aged up to 24 in family in 2021	42
Mapa 12. Map 12.	Udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r. Share of single-parent families in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021	44
Mapa 13. Map 13.	Udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w 2021 r. Share of multi-child families in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021	46

Synteza

Gospodarstwa domowe

Na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021), według stanu w dniu 31 marca 2021 r., w województwie podlaskim wyodrębnione zostały 371773 **gospodarstwa domowe**, tj. o 2,2% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Zdecydowana większość z nich (66,7%) mieszkała w miastach, gdzie ich liczba w stosunku do zanotowanej w poprzednim spisie zmniejszyła się o 1,7%. Spadek liczby gospodarstw domowych na terenach wiejskich był większy i ukształtował się na poziomie 3,3%. W skład gospodarstw domowych w 2021 r. wchodziły 1144064 osoby, tj. o 4,1% mniej niż w 2011 r. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła 3,08 i była nieco mniejsza od zanotowanej przed dziesięcioma laty.

W latach 2011–2021 w Podlaskiem znacznym zmianom uległa struktura **gospodarstw domowych według liczby osób**. Zmniejszył się udział najmniejszych i największych gospodarstw domowych, tj. jednoosobowych oraz pięcioosobowych i większych, natomiast wzrósł odsetek pozostałych grup gospodarstw, a najbardziej dwuosobowych. Według wyników NSP 2021, udział gospodarstw jednoosobowych wśród ogółu gospodarstw domowych wynosił 22,1% (w 2011 r. – 25,7%), a składających się z pięciu i więcej osób – 18,7% (w 2011 r. – 21,1%). Gospodarstwa jednoosobowe stanowiły 24,3% ogółu gospodarstw domowych w miastach, natomiast na wsi ich odsetek był znacznie mniejszy i wynosił 17,8%. Na wsi najczęściej występującymi gospodarstwami domowymi były nadal gospodarstwa pięcioosobowe i większe (29,5% ogółu), podczas gdy w miastach ich odsetek był najniższy (13,3%). Zgodnie z wynikami NSP 2021, 23,8% gospodarstw domowych (w 2011 r. – 19,7%) składało się z dwóch osób. Miały one najwyższy udział w strukturze gospodarstw w miastach i wynosił on 26,1%. Na terenach wiejskich ich odsetek kształtował się na poziomie 19,2%. W 2021 r. gospodarstwa domowe składające się z trzech lub czterech osób stanowiły odpowiednio 18,7% i 16,7% ogólnej liczby gospodarstw domowych (w 2011 r. – 17,5% i 16,0%), przy czym gospodarstwa trzyosobowe miały większy udział w miastach niż na wsi (19,8% wobec 16,4%), a gospodarstwa czteroosobowe częściej występowały na terenach wiejskich niż miejskich (17,0% wobec 16,5%).

Analizując **gospodarstwa domowe według pokoleniowych grup wieku** osób w nich zamieszkujących zaobserwowano, że w 2021 r. w województwie podlaskim największy udział miały gospodarstwa domowe, w skład których wchodziła m.in. osoba starsza (32,0%). Drugą co do wielkości zbiorowość (28,9%) w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku tworzyły gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku. Należy zwrócić uwagę, że w 2021 r. 22,3% gospodarstw domowych składało się wyłącznie z osób starszych. Udział gospodarstw tworzonych przez osoby wyłącznie w średnim wieku wynosił 13,3%, a przez wyłącznie osoby młode – 3,5%. W miastach najczęściej występowały gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku (30,3% ogółu), natomiast na terenach wiejskich dominowały gospodarstwa domowe, w skład których wchodziła m.in. osoba starsza (42,3%). Dziesięć lat wcześniej największy odsetek wśród ogółu gospodarstw domowych stanowiły gospodarstwa z osobami młodymi i w średnim wieku (33,2%), następnie z osobami starszymi i innymi (28,6%), wyłącznie starszymi (16,9%), wyłącznie w średnim wieku (14,6%) oraz wyłącznie młodymi (6,6%).

Według danych NSP 2021, wśród ogółu gospodarstw domowych w województwie podlaskim 73,6% stanowiły **gospodarstwa rodzinne** oraz 26,4% – **gospodarstwa nierodzinne**. Gospodarstwa domowe jednorodzinne stanowiły 62,5% ogółu gospodarstw domowych, a ich odsetek był wyższy w miastach (63,3%) niż na wsi (60,9%). Udział gospodarstw dwurodzinnych w ogólnej liczbie gospodarstw domowych wynosił 9,9% i był znacznie wyższy na wsi (15,7%) niż w miastach (7,0%). Gospodarstwa trzyrodzinne i większe występowały rzadko i stanowiły 1,2% ogółu gospodarstw domowych (w miastach – 0,8%, na terenach wiejskich – 2,1%).

Rodziny

Według wyników NSP 2021, w województwie podlaskim wyodrębnionych zostało 320160 **rodzin**, w tym 61,8% mieszkało w miastach. W porównaniu z danymi poprzedniego spisu liczba rodzin zmniejszyła się o 3,1%, przy czym w miastach odnotowano jej spadek o 3,3%, a na wsi – o 2,7%.

W porównaniu z wynikami NSP 2011 w Podlaskiem znacznie obniżyła się liczba **małżeństw** zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci – odpowiednio o 13,7% i 9,1%. Pomimo spadku ich liczby, w 2021 r. małżeństwa z dziećmi były nadal najczęściej występującym typem rodziny w regionie, a ich udział w ogólnej liczbie rodzin wynosił 46,0% (w miastach – 43,0%, na wsi – 50,9%). Małżeństwa bez dzieci stanowiły 22,2% ogółu rodzin (w miastach – 23,1%, na terenach wiejskich – 20,9%). W 2011 r. odsetek wymienionych typów rodzin kształtował się odpowiednio na poziomie 51,7% i 23,7%.

W województwie podlaskim w okresie dekady między ostatnimi spisami odnotowano ponad 3-krotny wzrost liczby par pozostających w **związkach niesformalizowanych**. W odniesieniu do wyników NSP 2011 w miastach liczba tego typu rodzin zwiększyła się prawie 3-krotnie, a na terenach wiejskich – 5-krotnie. W 2021 r. związki niesformalizowane stanowiły 6,2% ogólnej liczby rodzin w regionie (w miastach – 6,9%, na wsi – 5,0%), podczas gdy dziesięć lat wcześniej ich odsetek wynosił 1,8%.

Według danych NSP 2021, w województwie 25,6% (w miastach – 27,0%, na wsi – 23,2%) wszystkich rodzin stanowiły **rodziny niepełne**, co oznacza, że co czwarta rodzina była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi. W odniesieniu do wyników poprzedniego spisu ich liczba zwiększyła się o 8,5%, przy czym wyższy wzrost dotyczył ojców samotnie wychowujących dzieci, których liczba zwiększyła się o 12,6%. Wśród rodzin niepełnych nadal dominowały samotne matki, które stanowiły 85,2% tego typu rodzin w regionie.

W końcu marca 2021 r. w Podlaskiem liczba **rodzin z dziećmi** wynosiła 242158 i na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się o 2,8%. Najwięcej było rodzin z 1 dzieckiem (50,9% ogółu rodzin z dziećmi) i dwojgiem dzieci (35,9%). Troje dzieci posiadało 10,1% tych rodzin, a czworo i więcej – 3,1%. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu wzrósł udział rodzin posiadających dwoje dzieci oraz jedno dziecko w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi – odpowiednio o 1,9 p. proc. i 0,2 p. proc. Spadek odnotowano zaś w przypadku rodzin wielodzietnych, przy czym odsetek rodzin z trojgiem dzieci zmniejszył się o 0,8 p. proc., a z czworgiem i więcej dzieci – o 1,4 p. proc.

Na podstawie danych NSP 2021 stwierdzono, że w województwie podlaskim 60,1% **rodzin z dziećmi posiadało na utrzymaniu dzieci w wieku do lat 24**. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba tych rodzin zmniejszyła się o 12,8%. W rodzinach na utrzymaniu pozostawało 246622 dzieci w wieku poniżej 25 lat, tj. o 13,7% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Zgodnie z danymi NSP 2021, największe grupy rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu tworzyły małżeństwa (68,6% ogółu) oraz samotne matki (20,8%). W ciągu dziesięciu lat odsetek małżeństw w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi w wieku 0–24 lata na utrzymaniu zmniejszył się o 8,3 p. proc., zwiększeniu uległ natomiast udział związków niesformalizowanych (o 5,4 p. proc.), samotnych matek (o 2,0 p. proc.) oraz samotnych ojców (o 1,0 p. proc.).

W końcu marca 2021 r. w Podlaskiem zanotowano 35608 **rodzin niepełnych posiadających dzieci poniżej 25 lat na utrzymaniu**, tj. o 1,0% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Spadek dotyczył rodzin zamieszkałych w miastach, których liczba zmniejszyła się o 3,1%, natomiast na terenach wiejskich nastąpił wzrost liczby tego typu rodzin o 3,8%. Udział rodzin niepełnych wśród wszystkich rodzin posiadających dzieci w wieku poniżej 25 lat na utrzymaniu wynosił 24,5% (w miastach – 27,5%, na wsi – 19,7%).

W ostatnim okresie międzyspisowym w województwie podlaskim nastąpił spadek (o 21,6%) liczby **rodzin wielodzietnych**, czyli z co najmniej trojgiem dzieci w wieku 0–24 lata na utrzymaniu. Do-

tyczył on zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na terenach wiejskich i wyniósł odpowiednio 12,4% i 28,1%. Według danych ostatniego spisu, w końcu marca 2021 r. liczba takich rodzin kształtowała się na poziomie 18882, co stanowiło 13,0% wszystkich rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu. Odsetek tego typu rodzin był wyższy na wsi niż w miastach i wynosił odpowiednio 17,9% i 9,8%.

Executive summary

Households

According to data from the National Population and Housing Census 2021, as of 31 March 2021, in Podlaskie Voivodship there were 371773 **households**, i.e. 2.2% less than ten years earlier. The vast majority of them (66.7%) lived in urban areas, where their number decreased by 1.7% compared to the previous census. The decline in the number of households in rural areas was greater and amounted to 3.3%. Households in 2021 included 1,144,064 people, i.e. 4.1% less than in 2011. The average number of people in a household was 3.08 and was slightly lower than that recorded ten years ago.

In the years 2011–2021, the structure of **households by number of persons** in Podlaskie Voivodship changed significantly. The share of the smallest and largest households, i.e. one-person households and five-person and more households, decreased, while the percentage of remaining groups of households, the majority of which consisted of two-person households, increased. According to the results of the National Population and Housing Census 2021, the share of one-person households among all households was 22.1% (in 2011 – 25.7%), and those consisting of five or more persons – 18.7% (in 2011 – 21, 1%). One-person households accounted for 24.3% of all households in urban areas, while in rural areas their percentage was much smaller and amounted to 17.8%. In rural areas, the most common households were still those with five or more persons (29.5% of the total), while in urban areas their percentage was the lowest (13.3%). According to the results of the National Population and Housing Census 2021, 23.8% of households (in 2011 – 19.7%) consisted of two persons. They had the highest share in the structure of households in urban areas and it amounted to 26.1%. In rural areas, their percentage was 19.2%. In 2021, households consisting of three or four persons accounted for 18.7% and 16.7% of the total number of households respectively (in 2011 – 17.5% and 16.0%), where three-person households have higher share in urban areas than in rural areas (19.8% versus 16.4%), and four-person households were more common in rural than urban areas (17.0% versus 16.5%).

Analysing **households by the generational age groups** of persons living in them, it was observed that in 2021 in Podlaskie Voivodship the largest share was held by households that included an older person among others (32.0%). The second largest group (28.9%) in the structure of households by the generational age groups consisted of households with young and middle aged persons. It should be noted that in 2021, 22.3% of households consisted only older persons. The share of households only with middle aged persons was 13.3%, and only with young persons – 3.5%. In urban areas, households with young and middle aged persons were most common (30.3% of the total), while in rural areas households with older persons dominated (42.3%). Ten years earlier, the largest percentage of all households were those with young and middle aged persons (33.2%), next those only with elderly and other persons (28.6%), only with the elderly (16.9%), only with the middle aged (14.6%) and only with young persons (6.6%).

According to data of the National Population and Housing Census 2021, among all households in Podlaskie Voivodship, 73.6% were **family households** and 26.4% – **non-family households**. One-family households accounted for 62.5% of all households, and their percentage was higher in urban areas (63.3%) than in rural areas (60.9%). The share of two-family households in the total number of households was 9.9% and was much higher in rural areas (15.7%) than in urban areas (7.0%). Three-family and more households were rare and constituted 1.2% of all households (in urban areas – 0.8%, in rural areas – 2.1%).

Families

According to data from the National Population and Housing Census 2021, there were identified 320160 **families** in Podlaskie Voivodship, of which 61.8% living in urban areas. Compared to the data of the previous census, the number of families decreased by 3.1%, with a decrease of 3.3% in urban areas and 2.7% in rural areas.

Comparing to the results of the National Population and Housing Census 2011, the number of **marriages** both with and without children in Podlaskie Voivodship decreased significantly – by 13.7% and 9.1% respectively. Despite the decline in their number, in 2021 marriages with children were still the most common type of family in the region, and their share in the total number of families was 46.0% (in urban areas – 43.0% and in rural areas – 50.9%). Marriages without children constituted 22.2% of all families (in urban areas – 23.1%, while in rural areas – 20.9%). In 2011, the percentage of the mentioned family types was 51.7% and 23.7%, respectively.

In Podlaskie Voivodship, in the decade between the last censuses, there was a three-fold increase in the number of couples in **informal relationships**. In relation to the results of the National Population and Housing Census 2011, the number of this type of families increased almost 3 times in urban areas, and 5 times in rural areas. In 2021, informal relationships accounted for 6.2% of the total number of families in the region (in urban areas – 6.9% and in rural areas – 5.0%), while ten years earlier their percentage was 1.8%.

According to data from the National Population and Housing Census 2021, 25.6% of all families in the voivodship (in urban areas – 27.0% and in rural areas – 23.2%) were **single-parent families**, which means that every fourth family was created by a single parent with children. Compared to the results of the previous census, their number increased by 8.5%, with a higher increase among lone fathers, whose number increased by 12.6%. Single-parent families were still dominated by lone mothers, who constituted 85.2% of this type of families in the region.

At the end of March 2021, the number of **families with children** in Podlaskie Voivodship was 242158 and has decreased by 2.8% over ten years. Families with one child (50.9% of all families with children) and two children (35.9%) had the highest share in the analysed population. 10.1% of these families had three children and 3.1% – four or more children. Compared to the results of the previous census, the share of families with two children and one child in the total number of families with children increased by 1.9 pp and 0.2 pp respectively. A decrease was recorded in case of multi-child families, with the percentage of families with three children decreasing by 0.8 pp and those with four or more children – by 1.4 pp.

According to data of the National Population and Housing Census 2021, it was found that in Podlaskie Voivodship, 60.1% of **families had dependent children aged up to 24**. Comparing to the results of the National Population and Housing Census 2011, the number of these families decreased by 12.8%. There were 246622 children aged below 25 years in families, i.e. 13.7% less than ten years earlier. According to data of the National Population and Housing Census 2021, the largest groups of families with dependent children aged up to 24 were married couples (68.6% of the total) and lone mothers (20.8%). Over the course of ten years, the percentage of marriages in the total number of families with dependent children aged 0–24 decreased by 8.3 pp, while there was an increase in the share of informal relationships (by 5.4 pp), of lone mothers (by 2.0 pp) as well as of lone fathers (by 1.0 pp).

At the end of March 2021, in Podlaskie Voivodship there were recorded 35608 **single-parent families with dependent children aged below 25 years**, i.e. 1.0% less than ten years earlier. The decline concerned families living in urban areas, the number of which decreased by 3.1%, while in rural areas there was an increase in the number of families of this type by 3.8%. The share of

single-parent families among all families with dependent children aged below 25 years was 24.5% (in urban areas – 27.5% and in rural areas – 19.7%).

In the last inter-census period in Podlaskie Voivodship there was a decrease (by 21.6%) in the number of **multi-child families**, i.e. those with at least three dependent children aged 0–24. It concerned both families living in urban areas and rural areas and amounted to 12.4% and 28.1% respectively. According to the data of the last census, at the end of March 2021, the number of such families was 18882, which constituted 13.0% of all families with dependent children aged up to 24. The percentage of this type of families was higher in rural areas than in urban areas and amounted to 17.9% and 9.8% respectively.

Rozdział 1. Gospodarstwa domowe

Chapter 1. Households

W NSP 2021 przyjęto **koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego**, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu (spokrewnione lub niespokrewnione) są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego. Wykorzystując informacje o liczbie osób mieszkających w mieszkaniu wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych: jednoosobowe, dwuosobowe, trzyosobowe, czteroosobowe, pięćosobowe i większe.

Należy zaznaczyć, że w spisie z 2011 r. dla wyodrębniania gospodarstw domowych w mieszkaniach stosowane było kryterium ekonomiczne, tj. wspólnego utrzymywania się osób zamieszkujących razem, co oznaczało, że w jednym mieszkaniu mogło być więcej niż jedno gospodarstwo domowe. Jednak dla celów porównań wyników obu spisów dane o liczbie i strukturze gospodarstw domowych z NSP 2011 przeliczono w oparciu o kryterium mieszkaniowe.

1.1. Stan i struktura gospodarstw domowych

1.1. Size and structure of households

Na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021), według stanu w dniu 31 marca 2021 r., w województwie podlaskim wyodrębnione zostały 371773 gospodarstwa domowe, tj. o 8437 (o 2,2%) mniej niż dziesięć lat wcześniej. Zdecydowana większość gospodarstw, tj. 248034 (66,7%), mieszkała w miastach, a ich liczba w odniesieniu do wyników NSP 2011 zmniejszyła się o 4251 (o 1,7%). Na terenach wiejskich liczba gospodarstw domowych wynosiła 123739 i w stosunku do wyników poprzedniego spisu również odnotowano jej spadek – o 4186 (o 3,3%).

Tablica 1. Gospodarstwa domowe i ludność
Table 1. Households and population

Wyszczególnienie Specification	2011	2021		2011	2021		2011	2021
	gospodarstwa domowe ^a households ^a			ludność w gospodarstwach domowych population in households			przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym average number of persons in the household	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2011=100		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2011=100			
Ogółem Total	380210	371773	97,8	1192363	1144064	95,9	3,14	3,08
Miasta Urban areas	252285	248034	98,3	718914	697005	97,0	2,85	2,81
Wieś Rural areas	127925	123739	96,7	473449	447059	94,4	3,70	3,61

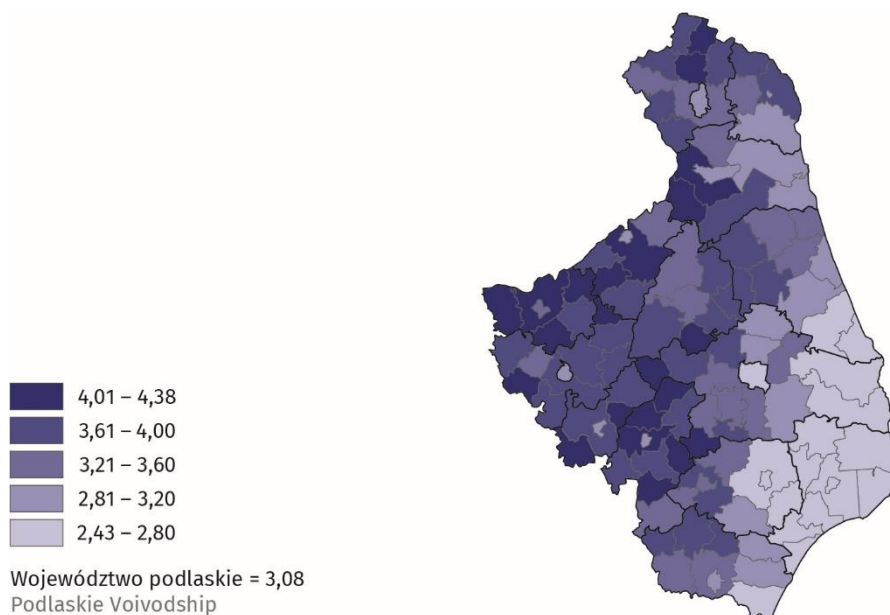
a Dla NSP 2021 i NSP 2011 dane o gospodarstwach domowych według koncepcji mieszkaniowej.

a For the 2021 Census and the 2011 Census, data on households have developed by housing concept.

Zgodnie z wynikami NSP 2021 stwierdzono, że w województwie podlaskim w skład gospodarstw domowych wchodziły 1144064 osoby, tj. o 48299 (o 4,1%) mniej niż w 2011 r. Liczba osób w gospodarstwach domowych w miastach wynosiła 697005, a na wsi – 447059. Należy zwrócić uwagę, że zarówno liczba ludności miejskiej, jak i wiejskiej w gospodarstwach domowych zmniejszyła się w porównaniu z zanotowaną w 2011 r. odpowiednio o 21909 osób (o 3,0%) i 26390 osób (o 5,6%).

Wyniki spisów z lat 2011 i 2021 wykazały, że w okresie międzypisowym nieznacznie zmniejszeniu uległa przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych. W 2021 r. wynosiła ona 3,08, podczas gdy w 2011 r. – 3,14 osoby. Tendencja ta dotyczyła zarówno miast, jak i wsi, przy czym w przypadku obszarów wiejskich spadek przeciętnej wielkości gospodarstwa domowego był większy niż w przypadku miast. Na obszarach miejskich przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w 2021 r. wynosiła 2,81 osoby (w 2011 r. – 2,85), a na obszarach wiejskich przeciętna wielkość gospodarstwa zmniejszyła się do poziomu 3,61 osoby wobec 3,70 w 2011 r.

Mapa 1. Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym w 2021 r.
Map 1. Average number of persons in the household in 2021

Najniższą przeciętną liczbą osób w gospodarstwie domowym charakteryzowały się gminy położone w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. W Dubiczach Cerkiewnych i Orli odnotowano najmniejszą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym wśród gmin wiejskich (odpowiednio 2,43 i 2,45). Biorąc pod uwagę gminy miejsko-wiejskie, najmniejszą przeciętną liczbą osób w gospodarstwie domowym wykazywały się Kleszczele (2,56) i Michałowo (2,74), a wśród gmin miejskich – Białystok oraz Hajnówka (odpowiednio 2,61 i 2,63).

Najwyższą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym odnotowano w gminach wiejskich Przytuły i Kulesze Kościelne (odpowiednio 4,38 i 4,37). Gminy wiejsko-miejskie w których zaobserwowano najwyższą przeciętną liczbę osób w gospodarstwie domowym to Jedwabne (3,94) i Stawiski (3,93), a w przypadku gmin miejskich – Brańsk i Kolno (odpowiednio 3,40 i 3,21).

Zmniejszenie się przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym wpłynęło również na strukturę gospodarstw domowych według liczby osób. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu znacznie zmniejszyła się liczba najmniejszych (jednoosobowych) i największych (co naj-

mniej pięcioosobowych) gospodarstw domowych. W 2021 r. udział gospodarstw jednoosobowych wśród ogółu gospodarstw domowych wynosił 22,1% (w 2011 r. – 25,7%), a składających się z 5 i więcej osób – 18,7% (w 2011 r. – 21,1%).

Zgodnie z wynikami NSP 2021, prawie co czwarte gospodarstwo domowe (23,8%) składało się z dwóch osób. W ciągu dziesięciu lat udział tej grupy gospodarstw wśród ogółu gospodarstw domowych zwiększył się o 4,1 p. proc. W 2021 r. gospodarstwa dwuosobowe w miastach miały najwyższy udział (26,1%) wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych i w porównaniu z 2011 r. odnotowano najwyższy wzrost ich odsetka (o 5,0 p. proc.). Udział gospodarstw domowych dwuosobowych na terenach wiejskich w 2021 r. kształtował się na poziomie 19,2% i był o 2,4 p. proc. wyższy niż dziesięć lat wcześniej.

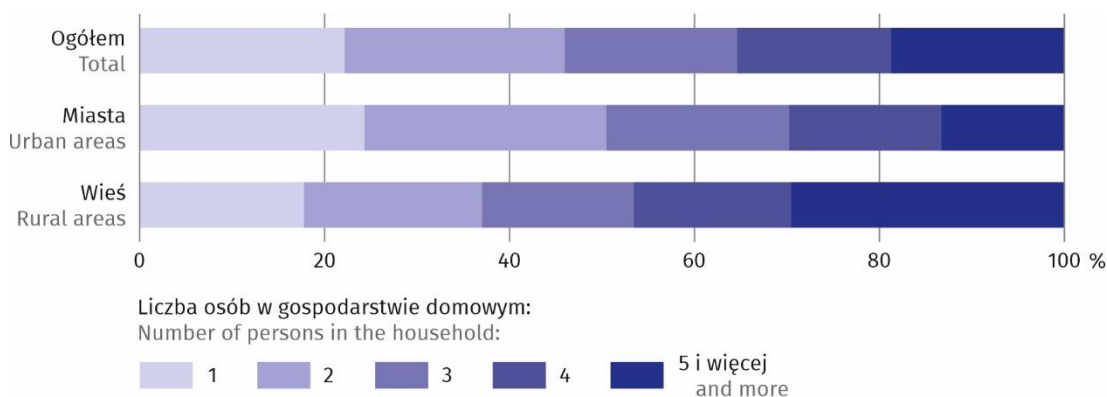
Tablica 2. Gospodarstwa domowe według liczby osób
Table 2. Households by number of persons

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	380210	252285	127925	371773	248034	123739
o liczbie osób: by number of persons:						
1	97539	68929	28610	82330	60324	22006
2	74733	53187	21546	88507	64699	23808
3	66713	49248	17465	69512	49220	20292
4	60846	43377	17469	61995	40919	21076
5 i więcej 5 and more	80379	37544	42835	69429	32872	36557
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
o liczbie osób: by number of persons:						
1	25,7	27,3	22,4	22,1	24,3	17,8
2	19,7	21,1	16,8	23,8	26,1	19,2
3	17,5	19,5	13,7	18,7	19,8	16,4
4	16,0	17,2	13,7	16,7	16,5	17,0
5 i więcej 5 and more	21,1	14,9	33,5	18,7	13,3	29,5

Udział gospodarstw domowych składających się z 3 lub 4 osób w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r. wynosił odpowiednio 18,7% i 16,7% i zwiększył się w porównaniu z 2011 r.

(odpowiednio o 1,2 i 0,7 p. proc.). Zarówno w miastach, jak i na wsi nastąpił wzrost udziału gospodarstw trzyosobowych (odpowiednio o 0,3 i 2,7 p. proc.), a ich odsetki kształtowały się odpowiednio na poziomie 19,8% i 16,4%. Należy jednak zauważyć, że gospodarstwa trzyosobowe na wsi miały najniższy udział wśród ogółu gospodarstw tam zamieszkałych (16,4%). Biorąc pod uwagę gospodarstwa czteroosobowe w miastach zaobserwowano niewielki spadek ich udziału (o 0,7 p. proc.) do poziomu 16,5%. Z kolei na terenach wiejskich nastąpił wzrost odsetka omawianych gospodarstw w stosunku do wyników poprzedniego spisu (o 3,3 p. proc.) do poziomu 17,0%.

Wykres 1. Struktura gospodarstw domowych według liczby osób w 2021 r.
Chart 1. Structure of households by number of persons in 2021

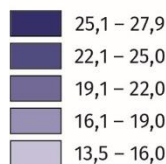

W 2021 r. gospodarstwa domowe pięcioosobowe i większe miały najniższy udział wśród ogółu gospodarstw zamieszkałych w miastach (13,3%), a w stosunku do 2011 r. nastąpił spadek ich odsetka (o 1,6 p. proc.). Na terenach wiejskich gospodarstwa liczące 5 i więcej osób były nadal najczęściej występującymi gospodarstwami domowymi (29,5% ogółu). Jednak na wsi zaobserwowano bardziej wyraźny niż w miastach spadek odsetka takich gospodarstw w porównaniu z zanotowanym w 2011 r. (o 4,0 p. proc.).

Według danych NSP 2021, najwyższy odsetek gospodarstw jednoosobowych odnotowano w mieście Białystok i powiecie hajnowskim (27,9% i 27,8% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych). Co więcej, najwyższy udział gospodarstw jedno- i dwuosobowych wystąpił również w powiecie hajnowskim (57,4%) i mieście Białystok (55,0%). Najniższy odsetek gospodarstw jednoosobowych zaobserwowano w powiatach łomżyńskim i kolneńskim – odpowiednio 13,5% i 14,7%. W tych powiatach stwierdzono także najmniejszy udział gospodarstw jedno- i dwuosobowych (odpowiednio 30,1% i 31,9%), a jednocześnie największy odsetek gospodarstw pięcioosobowych i większych (34,7% i 34,4%). Najniższy udział gospodarstw pięcioosobowych i większych zanotowano w mieście Białystok (10,0%) i powiecie hajnowskim (11,2%). Największy odsetek gospodarstw trzy- i czteroosobowych zaobserwowano w powiecie białostockim oraz miastach Łomża i Suwałki (odpowiednio: 39,8%, 37,3% i 37,2%), natomiast najmniejszy – w powiatach hajnowskim i siemiatyckim (31,4% i 31,9%).

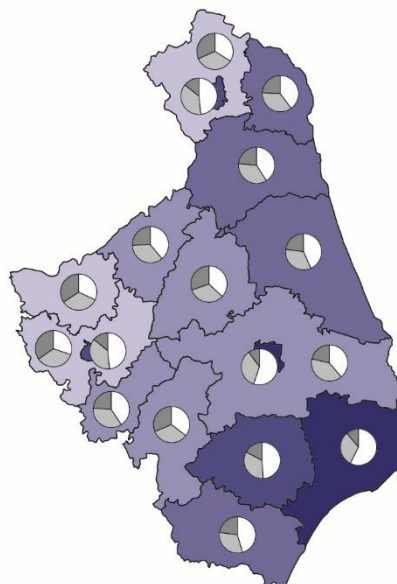
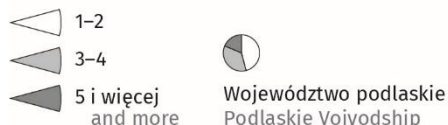
Mapa 2. Gospodarstwa domowe w 2021 r.
Map 2. Households in 2021

Udział gospodarstw jednoosobowych
w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w %
Share of one-person households
in total number of households in %

Województwo podlaskie = 22,1
Podlaskie Voivodship

Struktura gospodarstw domowych
według liczby osób w %
Structure of households
by number persons in %

1.2. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego

1.2. Households by generational composition

Pokoleniowe grupy wieku są najbardziej syntetyczną miarą charakteryzującą gospodarstwa domowe pod względem demograficznym. Zwykle stosowany podział wyodrębnia gospodarstwa w skład których wchodzi osoby młode (w wieku 0–29 lat), w średnim wieku (30–59 lat), starsze (w wieku 60 lat i więcej) oraz pozostałe gospodarstwa domowe, w których występują różne połączenia wymienionych grup wieku ludności.

Pokoleniowe grupy wieku – w gospodarstwach domowych wyróżniono grupy pokoleniowe: osoby młode (tj. w wieku 0–29 lat), w średnim wieku (30–59 lat) i starsze (w wieku 60 lat i więcej).

Wyniki spisów z lat 2011 i 2021 pokazały, że w województwie podlaskim w okresie międzyspisywym znacząco zmieniła się struktura gospodarstw domowych według grup pokoleniowych. W 2021 r. najwięcej było gospodarstw domowych (32,0% ogółu), w skład których wchodziła osoba starsza. Analiza danych wskazuje na wzrost odsetka takich gospodarstw w stosunku do 2011 r. – o 3,4 p. proc. Według danych NSP 2021, więcej gospodarstw domowych, w skład których wchodziła osoba starsza mieszkało w miastach (66698) niż na wsi (52394). Jednak odsetek takich gospodarstw w miastach był zdecydowanie niższy niż na wsi. W miastach udział gospodarstw domowych z osobami starszymi wynosił 26,9%, podczas gdy na wsi omawiane gospodarstwa stanowiły 42,3% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkujących. Gospodarstwa z osobami starszymi były najczęściej występującym typem gospodarstw domowych na terenach wiejskich.

Drugą co do wielkości grupą (28,9%) w strukturze gospodarstw według pokoleniowych grup wieku były gospodarstwa domowe z osobami młodymi i w średnim wieku. W porównaniu z 2011 r. odnotowano spadek odsetka tego typu gospodarstw domowych (o 4,3 p. proc.), a spowodowane to było dużym spadkiem ich udziału w miastach (o 7,0 p. proc. do 30,3%). Na wsi zauważalny był niewielki wzrost udziału gospodarstw domowych z osobami młodymi i w średnim wieku (o 0,9 p. proc. do 26,1%). Gospodarstwa z osobami młodymi i w średnim wieku były najczęściej występującym typem gospodarstw domowych w miastach.

Analizując gospodarstwa domowe, w skład których wchodziły osoby należące wyłącznie do określonej grupy wieku (tj. wyłącznie młode, w średnim wieku, starsze) zaobserwowano, że w porównaniu z 2011 r. nastąpił wyraźny wzrost udziału gospodarstw domowych z osobami wyłącznie starszymi (o 5,4 p. proc.). Odsetek tej grupy gospodarstw w 2021 r. kształtował się na poziomie 22,3%. Wzrost udziału gospodarstw domowych osób wyłącznie starszych jest zauważalny szczególnie w miastach. W 2021 r. odsetek takich gospodarstw wynosił 23,4% (w 2011 r. – 16,3%). Na obszarach wiejskich, w stosunku do 2011 r., udział gospodarstw z osobami wyłącznie starszymi wzrósł z 18,1% do 19,9%.

Według danych NSP 2021, gospodarstwa tworzone przez osoby wyłącznie w średnim wieku stanowiły 13,3% ogółu gospodarstw domowych, a ich udział zmniejszył się w porównaniu z zanotowanym w 2011 r. (o 1,3 p. proc.). W 2021 r. najniższy odsetek w ogólnej liczbie gospodarstw domowych (3,5%) stanowiły gospodarstwa składające się wyłącznie z osób młodych. W przypadku tych gospodarstw zaobserwowano spadek udziału w porównaniu z 2011 r. (o 3,1 p. proc.).

Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego
Table 3. Households by generational composition

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	380210	252285	127925	371773	248034	123739
z osobami: with persons:						
Wyłącznie młodymi Only young	25064	20361	4703	12984	11324	1660
Wyłącznie w średnim wieku Only middle aged	55693	41370	14323	49437	36654	12783
Wyłącznie starszymi Only older	64334	41177	23157	82733	58117	24616
Młodymi i w średnim wieku Young and middle aged	126413	94180	32233	107527	75241	32286
Starszymi oraz: Older and:						
młodymi young	7437	5147	2290	6478	4391	2087

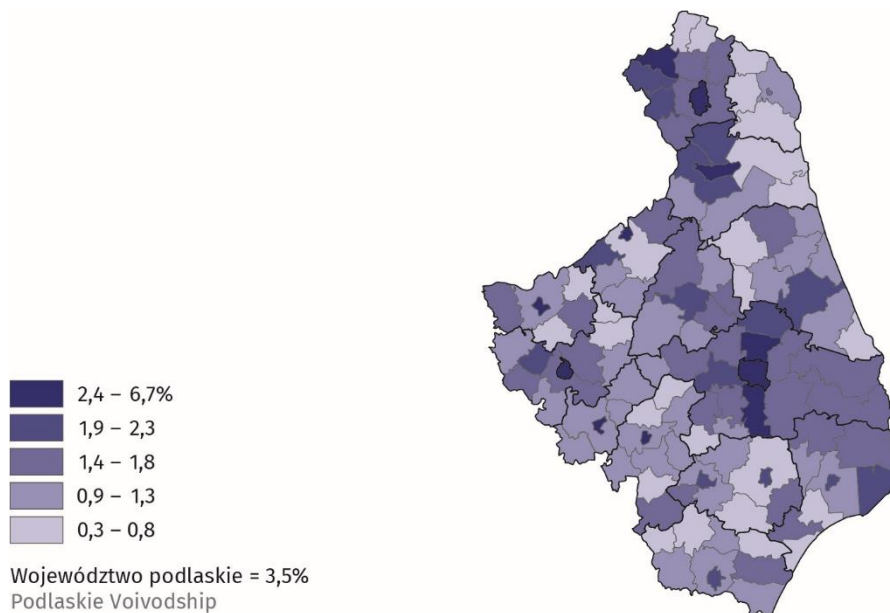
Tablica 3. Gospodarstwa domowe według składu pokoleniowego (dok.)
 Table 3. Households by generational composition (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych (dok.) In absolute numbers (cont.)						
Starszymi oraz (dok.): Older and (cont.):						
w średnim wieku middle aged	41277	24116	17161	55340	35785	19555
młodymi i w średnim wieku young and middle aged	59992	25934	34058	57274	26522	30752
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z osobami: with persons:						
Wyłącznie młodymi Only young	6,6	8,1	3,7	3,5	4,6	1,3
Wyłącznie w średnim wieku Only middle aged	14,6	16,4	11,2	13,3	14,8	10,3
Wyłącznie starszymi Only older	16,9	16,3	18,1	22,3	23,4	19,9
Młodymi i w średnim wieku Young and middle aged	33,2	37,3	25,2	28,9	30,3	26,1
Starszymi oraz: Older and:						
młodymi young	2,0	2,0	1,8	1,7	1,8	1,7
w średnim wieku middle aged	10,9	9,6	13,4	14,9	14,4	15,8
młodymi i w średnim wieku young and middle aged	15,8	10,3	26,6	15,4	10,7	24,9

Według danych NSP 2021, najwyższy udział gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi odnotowano w miastach Białystok (6,7% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) i Suwałki (4,0%), a najniższy udział takich gospodarstw wystąpił w powiatach sejneńskim (1,1%) i łomżyńskim (1,3%). Biorąc pod uwagę tereny wiejskie stwierdzono, że najwyższym odsetkiem gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi charakteryzowały się powiaty białostocki (2,0%) i suwalski (1,6%), natomiast najniższym – powiaty: sejneński (0,7%) oraz kolneński i wysokomazowiecki (po 0,9%).

Mapa 3. Udział gospodarstw z osobami wyłącznie młodymi w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r.

Map 3. Share of households only with young persons in the total number of households in 2021

W końcu marca 2021 r. wśród gmin wiejskich województwa podlaskiego najwyższym udziałem gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi charakteryzowały się Juchnowiec Kościelny (3,6%) i Przerośl (2,6%), najniższym zaś – Kobylin-Borzymy (0,3%) oraz Rutka-Tartak (0,4%). W przypadku gmin miejsko-wiejskich największy udział gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi zaobserwowano w Wasilkowie (4,0%) i Choroszczy (2,3%), a najmniejszy – w Suchowoli (0,5%) i Jedwabnem (0,7%). Biorąc pod uwagę gminy miejskie, najwyższy udział gospodarstw domowych z osobami wyłącznie młodymi stwierdzono w Białymstoku (6,7%) i Suwałkach (4,0%), a najniższy – w Sejnach (1,8%) i Brańsku (2,0%).

1.3. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego

1.3. Households by family composition

Wykorzystując informacje o pozycji osoby w gospodarstwie domowym, liczbie osób w gospodarstwie oraz liczbie i wieku dzieci w rodzinie – wyodrębniono następujące kategorie gospodarstw domowych:

1. Rodzinne gospodarstwa domowe: jednorodzinne, dwurodzinne, trzyrodzinne i większe.
2. Nierodzinne gospodarstwa domowe – jednoosobowe, wieloosobowe. Gospodarstwa nierodzinne składają się z jednej lub większej liczby osób, w tym także spokrewnionych ze sobą, ale nietworzących rodziny.

Zgodnie z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w końcu marca 2021 r. wśród ogółu gospodarstw domowych w województwie podlaskim było 273740, tj. 73,6%, gospodarstw rodzinnych (w Polsce – 72,5%). Udział gospodarstw rodzinnych na wsi

w ogólnej liczbie gospodarstw tam zamieszkałych wynosił 78,7% i był o 7,6 p. proc. wyższy niż w miastach.

Według danych NSP 2021, gospodarstwa domowe jednorodzinne stanowiły 62,5% ogółu gospodarstw domowych. Udział omawianych gospodarstw był wyższy w miastach i wynosił 63,3%, podczas gdy na wsi kształtował się na poziomie 60,9%.

Tablica 4. Gospodarstwa domowe według składu rodzinnego w 2021 r.
Table 4. Households by family composition in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Rodzinne Family				Nierodzinne Non-family
		razem total	jedno- rodzinne one-family	dwurodzinne two-family	trzyrodzinne i większe three- family and more	
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	371773	273740	232398	36830	4512	98033
Miasta Urban areas	248034	176304	157008	17349	1947	71730
Wieś Rural areas	123739	97436	75390	19481	2565	26303
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	73,6	62,5	9,9	1,2	26,4
Miasta Urban areas	100,0	71,1	63,3	7,0	0,8	28,9
Wieś Rural areas	100,0	78,7	60,9	15,7	2,1	21,3

Gospodarstwa domowe dwurodzinne stanowiły 9,9% ogółu gospodarstw domowych, a ich udział był znacznie wyższy na wsi (15,7%) niż w miastach (7,0%).

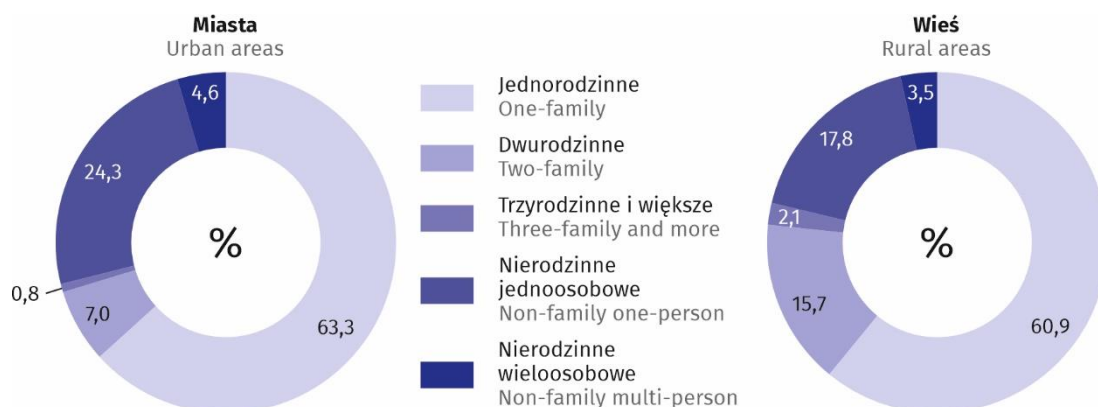
Gospodarstwa domowe składające się z trzech i więcej rodzin występowały rzadko i stanowiły 1,2% ogółu gospodarstw (na wsi – 2,1%, w miastach – 0,8%).

Zgodnie z wynikami spisu z 2021 r., wśród gospodarstw rodzinnych zdecydowaną większość, tj. 84,9% stanowiły gospodarstwa jednorodzinne (89,1% w miastach i 77,4% na wsi). Gospodarstwa wielorodzinne (tj. dwurodzinne i większe) miały wyższy udział na wsi (22,6%) niż w miastach (10,9%).

W końcu marca 2021 r. w województwie podlaskim wśród ogółu gospodarstw domowych 26,4% (w kraju – 27,5%) stanowiły gospodarstwa nierodzinne, których odnotowano 98033. Udział gospodarstw nierodzinnych w miastach w ogólnej liczbie gospodarstw tam zamieszkałych wynosił 28,9% i był o 7,6 p. proc. wyższy niż na wsi.

Według wyników NSP 2021, wśród gospodarstw nierodzinnych 84,0% stanowiły gospodarstwa nierodzinne jednoosobowe (84,1% w miastach i 83,7% na wsi). Gospodarstwa nierodzinne wieloosobowe miały nieco wyższy udział na wsi (16,3%) niż w miastach (15,9%).

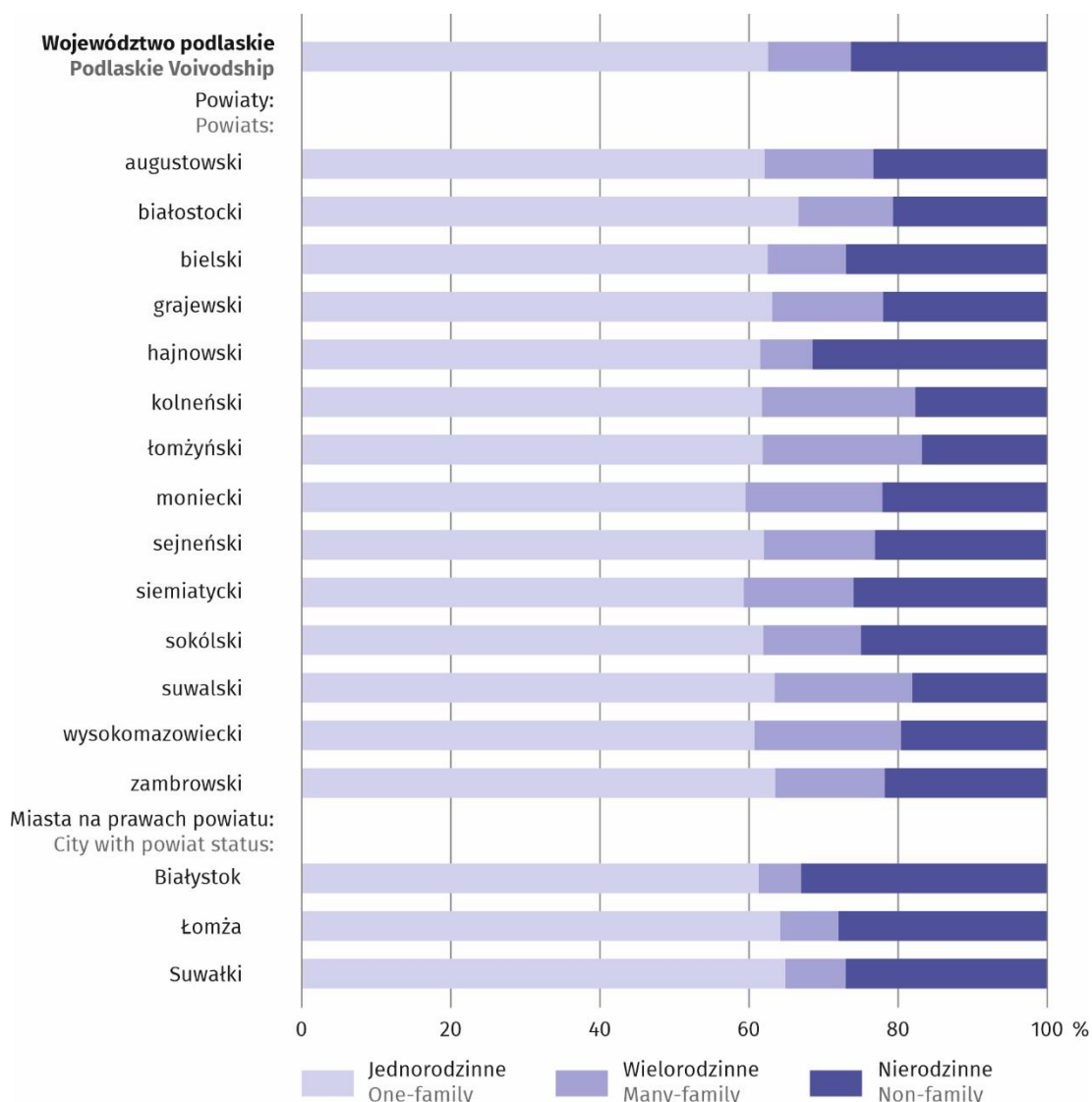
Wykres 2. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego w 2021 r.
Chart 2. Structure of households by family composition in 2021

Najwyższy udział gospodarstw rodzinnych wśród ogółu gospodarstw domowych odnotowano w powiatach łomżyńskim (83,2%) i kolneńskim (82,3%), a najniższy – w mieście Białystok (66,9%) oraz w powiecie hajnowskim (68,5%). Największy odsetek gospodarstw jednorodzinnych wystąpił w powiecie białostockim (66,6% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) oraz miastach Suwałki (64,8%) i Łomża (64,1%), a najmniejszy – w powiatach siemiatyckim (59,3%) i monieckim (59,5%). Z danych uzyskanych podczas NSP 2021 wynika, że gospodarstwa wielorodzinne we wszystkich powiatach województwa podlaskiego występowały znacznie rzadziej niż gospodarstwa tworzone przez jedną rodzinę. Najwyższy ich udział odnotowano w powiatach łomżyńskim (21,4% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) i kolneńskim (20,6%), a najniższy – w mieście Białystok (5,7%) i powiecie hajnowskim (7,0%) oraz miastach Łomża (7,8%) i Suwałki (8,1%).

Według danych NSP 2021, najwyższy udział gospodarstw nierodzinnych w ogólnej liczbie gospodarstw domowych wystąpił w mieście Białystok (33,1%) oraz powiecie hajnowskim (31,5%), a najniższy – w powiatach łomżyńskim (16,8%) i kolneńskim (17,7%). Największy odsetek gospodarstw nierodzinnych jednoosobowych odnotowano w mieście Białystok (27,9% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) oraz powiecie hajnowskim (27,8%), a najmniejszy – w powiatach łomżyńskim (13,5%) i suwalskim (14,9%). Najwyższy udział gospodarstw nierodzinnych wieloosobowych wystąpił w miastach Łomża (5,5% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) i Białystok (5,2%), a najniższy – w powiatach kolneńskim (3,0%) i bielskim (3,1%).

Wykres 3. Struktura gospodarstw domowych według składu rodzinnego i powiatów 2021 r.
 Chart 3. Structure of households by family composition and powiats in 2021

1.4. Gospodarstwa domowe z osobami starszymi w wieku 60 lat i więcej

1.4. Households with elderly persons aged 60 and more

Według danych NSP 2021, w województwie podlaskim zbiorowość gospodarstw domowych w skład których wchodziły osoby w wieku 60 lat i więcej liczyła 201825, co stanowiło 54,3% ogółu gospodarstw domowych (w Polsce – 52,3%). W porównaniu z wynikami NSP 2011 ich liczba wzrosła o 16,6% (w Polsce – o 19,0%), przy czym w miastach zwiększyła się aż o 29,5%, podczas gdy na terenach wiejskich – o 0,4%.

Tablica 5. Gospodarstwa domowe według liczby osób w wieku 60 lat i więcej
 Table 5. Households by number of persons aged 60 and more

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	380210	252285	127925	371773	248034	123739
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	207170	155911	51259	169948	123219	46729
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	173040	96374	76666	201825	124815	77010
z 1 osobą with one person	111564	63260	48304	118656	73697	44959
z 2 osobami with two persons	58884	32029	26855	77006	47831	29175
z 3 osobami i więcej with three and more persons	2592	1085	1507	6163	3287	2876
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bez osób w wieku 60 lat i więcej Without persons aged 60 and more	54,5	61,8	40,1	45,7	49,7	37,8
Z osobami w wieku 60 lat i więcej With persons aged 60 and more	45,5	38,2	59,9	54,3	50,3	62,2
z 1 osobą with one person	29,3	25,1	37,8	31,9	29,7	36,3
z 2 osobami with two persons	15,5	12,7	21,0	20,7	19,3	23,6
z 3 osobami i więcej with three and more persons	0,7	0,4	1,2	1,7	1,3	2,3

W ostatnim okresie międzypisowym w Podlaskiem odsetek gospodarstw domowych z osobami starszymi zwiększył się o 8,8 p. proc., przy czym znaczący wzrost ich udziału zanotowano w miastach (o 12,1 p. proc.). Mniejszy wzrost odsetka omawianych gospodarstw zaobserwowano na wsi (o 2,3 p. proc.). W końcu marca 2021 r. w województwie podlaskim 50,3% gospodarstw domowych w miastach i 62,2% na wsi miało w swoim składzie co najmniej jedną osobę starszą.

W województwie podlaskim, podobnie jak w Polsce, wśród gospodarstw domowych z osobami starszymi najczęściej było gospodarstw z jedną osobą w wieku 60 lat i więcej. Według danych NSP 2021, stanowiły one 29,7% ogółu gospodarstw domowych w miastach i 36,3% – na wsi (w 2011 r. odpowiednio 25,1% i 37,8%). Najmniejszy udział miały gospodarstwa z co najmniej trzema osobami w wieku 60 lat i więcej, które stanowiły 1,3% ogólnej liczby gospodarstw domowych w miastach i 2,3% – na terenach wiejskich. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. ich odsetek zwiększył się o 0,9 p. proc. w miastach i o 1,1 p. proc. na wsi. W okresie międzypisowym liczba gospodarstw domowych z trzema i więcej osobami starszymi wzrosła 3-krotnie w miastach i blisko 2-krotnie na wsi.

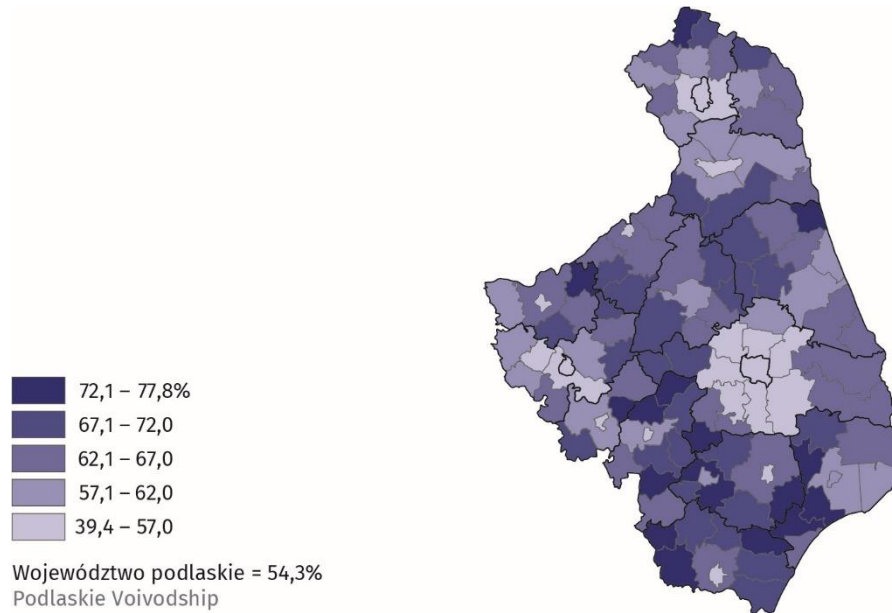
Najwyższy udział gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej odnotowano w powiatach: siemiatyckim (65,3% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych), wysokomazowieckim (64,8%) i monieckim (64,3%), a najniższy – w miastach Białystok (46,1%) i Suwałki (47,4%). We wszystkich powiatach województwa podlaskiego wśród gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej dominowały gospodarstwa z jedną osobą starszą. Największy ich odsetek wystąpił w powiatach siemiatyckim (39,4% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) i hajnowskim (38,4%), a najmniejszy – w miastach Białystok (27,7%) i Suwałki (28,4%).

W porównaniu z wynikami NSP 2011 we wszystkich powiatach województwa podlaskiego nastąpił wzrost liczby gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej, a największy zanotowano w miastach Łomża (o 45,8%) i Suwałki (o 43,4%). W siedmiu powiatach, tj.: bielskim, hajnowskim, łomżyńskim, monieckim, siemiatyckim, sokólskim i wysokomazowieckim, zmniejszyła się liczba gospodarstw domowych z jedną osobą starszą. We wszystkich wzrosła natomiast liczba gospodarstw z więcej niż jedną osobą w wieku 60 lat i więcej, przy czym największą dynamikę odnotowano w przypadku gospodarstw domowych z trzema i więcej osobami starszymi. W mieście Białystok ich liczba wzrosła 3,5-krotnie, a w mieście Suwałki – 3-krotnie.

W końcu marca 2021 r. wśród gmin wiejskich województwa podlaskiego najwyższym udziałem gospodarstw domowych z osobami w wieku 60 lat i więcej charakteryzowały się Kobylin-Borzmy (77,8% ogółu gospodarstw domowych tam zamieszkałych) oraz Klukowo (77,2%), najniższym zaś – Juchnowiec Kościelny (41,4%), Dobrzyniewo Duże (49,2%) i Suwałki (49,5%). W gminach miejsko-wiejskich największy odsetek gospodarstw domowych w osobami starszymi wystąpił w Kleszczelach (72,5%) i Drohiczyń (72,2%), a najmniejszy – w Wasilkowie (39,4%) i Supraślu (45,8%).

Mapa 4. Udział gospodarstw z osobami w wieku 60 lat i więcej w ogólnej liczbie gospodarstw domowych w 2021 r.

Map 4. Share of households with persons aged 60 and more in the total number of households in 2021

Rozdział 2. Rodziny

Chapter 2. Families

W NSP 2021 wśród osób wspólnie mieszkających wyodrębnione zostały rodziny. Podstawową informacją, która umożliwia wyodrębnienie rodzin biologicznych, jest ustalenie stopnia pokrewieństwa w stosunku do określonej osoby oraz wskazanie dla każdej osoby jej współmałżonka i rodziców (jeżeli takie osoby zamieszkują wspólnie).

Rodzina biologiczna (nuklearna) definiowana jest jako dwie lub większa liczba osób, które są związane jako mąż i żona, wspólnie żyjący partnerzy (osoby w związkach niesformalizowanych) – osoby płci przeciwnej lub jako rodzic i dziecko. Zgodnie z powyższą definicją, wyróżnia się następujące typy rodzin biologicznych: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, związki niesformalizowane bez dzieci, związki niesformalizowane z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

Związek niesformalizowany oznacza utrzymywanie więzi psychicznych, fizycznych i/lub ekonomicznych natury małżeńskiej (bez zawierania związku małżeńskiego) pomiędzy dwiema osobami. W poprzednich spisach pozycja ta w stosowanej w statystyce typologii rodzin była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

Rodzina pełna to oboje rodziców z dzieckiem/dziećmi (naturalnymi lub adoptowanymi), natomiast **rodzina niepełna** to jeden rodzic z dzieckiem/dziećmi, tj. samotna matka z dziećmi lub samotny ojciec z dziećmi.

Jako dziecko określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko w wieku 0–24 lata, które nie posiada własnego źródła utrzymania i pozostaje na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w województwie podlaskim na dzień 31 marca 2021 r. wyodrębnionych zostało 320160 rodzin, co stanowiło 3,0% wszystkich rodzin w Polsce. Od poprzedniego spisu powszechnego, tj. od 31 marca 2011 r. liczba rodzin zmniejszyła się o 10146, tj. o 3,1%. Spadek zanotowano zarówno w przypadku rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na wsi, ale w nieco większym stopniu dotyczył on mieszkańców miast i wyniósł odpowiednio 3,3% i 2,7%.

2.1. Typy rodzin

2.1. Types of families

Analiza wyników NSP 2021 wykazała, że dominującym typem rodziny były małżeństwa z dziećmi, które stanowiły 46,0% wszystkich rodzin w województwie podlaskim (w kraju – 43,9%). Drugi pod względem liczebności typ rodzin to małżeństwa bez dzieci; ich odsetek wynosił 22,2% (w kraju – 23,5%). Rodziny niepełne stanowiły 25,6% ogółu rodzin w regionie (w kraju – 24,2%), co oznacza, że co czwarta rodzina była tworzona przez samotnego rodzica z dziećmi, przy czym więcej było samotnych matek (21,8%) niż samotnych ojców (3,8%). W skali kraju odsetek tych typów rodzin kształtował się na nieco niższym poziomie niż w województwie i wynosił odpowiednio 20,7% i 3,5%. Udział związków niesformalizowanych w ogólnej liczbie rodzin wynosił 6,2% (w kraju – 8,4%).

Tablica 6. Rodziny według typów
Table 6. Families by types

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	330306	204578	125729	320160	197826	122334
Małżeństwa Marriages	248894	151159	97735	218405	130652	87753
bez dzieci without children	78263	49089	29174	71180	45656	25524
z dziećmi with children	170630	102070	68561	147225	84996	62229
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	5965	4732	1232	19905	13734	6171
bez dzieci without children	2851	2371	480	6822	5015	1807
z dziećmi with children	3114	2362	752	13083	8719	4364
Matki z dziećmi Lone mothers with children	64712	42281	22431	69757	46235	23522
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	10736	6406	4330	12093	7205	4888
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa Marriages	75,4	73,9	77,7	68,2	66,0	71,7
bez dzieci without children	23,7	24,0	23,2	22,2	23,1	20,9
z dziećmi with children	51,7	49,9	54,5	46,0	43,0	50,9
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	1,8	2,3	1,0	6,2	6,9	5,0
bez dzieci without children	0,9	1,2	0,4	2,1	2,5	1,5
z dziećmi with children	0,9	1,2	0,6	4,1	4,4	3,6

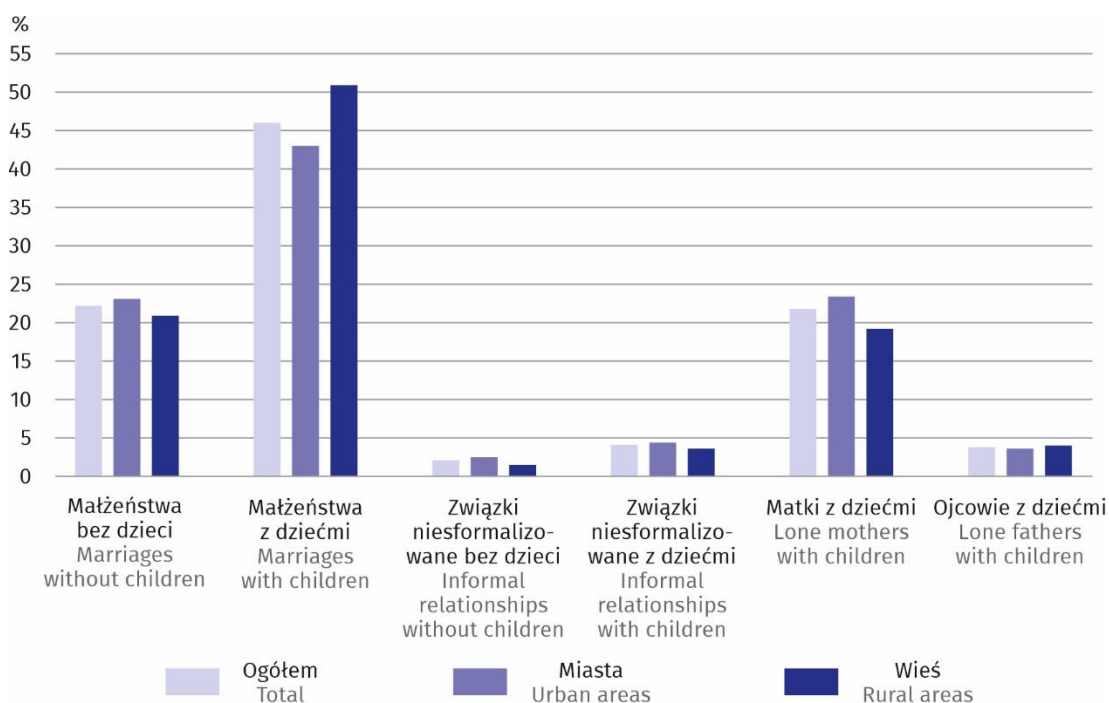
a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2011 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Tablica 6. Rodziny według typów (dok.)
Table 6. Families by types (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W odsetkach (dok.) In percent (cont.)						
Matki z dziećmi Lone mothers with children	19,6	20,7	17,8	21,8	23,4	19,2
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	3,3	3,1	3,4	3,8	3,6	4,0

Wykres 4. Struktura rodzin według typów w 2021 r.
Chart 4. Structure of families by types in 2021

W ostatnim okresie międzypisowym w województwie podlaskim znacznie obniżyła się liczba małżeństw zarówno z dziećmi, jak i bez dzieci. Według danych NSP 2021, liczba małżeństw z dziećmi wynosiła 147225 i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zmniejszyła się o 23405, tj. o 13,7%. Spadek w większym stopniu dotyczył tego typu rodzin zamieszkałych w miastach niż na wsi i ukształtował się odpowiednio na poziomie 16,7% i 9,2%.

Podczas NSP 2021 zanotowano 71180 małżeństw bez dzieci i w stosunku do wyników poprzedniego spisu ich liczba zmniejszyła się o 7083, tj. o 9,1%. Spadek liczby małżeństw bez dzieci dotyczył zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na wsi. W miastach wyniósł on 7,0% i był znacznie niższy niż w przypadku rodzin tego typu zamieszkałych na terenach wiejskich, gdzie osiągnął poziom 12,5%.

W ostatnim okresie międzyspisowym w województwie podlaskim odnotowano natomiast dynamiczny wzrost liczby par pozostających w związkach niesformalizowanych. W końcu marca 2021 r. zanotowano ich 19905, tj. ponad 3-krotnie więcej niż dziesięć lat wcześniej. Zdecydowana większość par w związkach niesformalizowanych (69,0%) mieszkała w miastach, gdzie na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat ich liczba wzrosła prawie 3-krotnie. Na terenach wiejskich zamieszkiwało 31,0% par pozostających w związkach niesformalizowanych i w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu ich liczba zwiększyła się 5-krotnie. Wśród związków niesformalizowanych 65,7% stanowiły pary z dziećmi, przy czym wyższy odsetek tego typu rodzin z dziećmi odnotowano na wsi (70,7%) niż w miastach (63,5%).

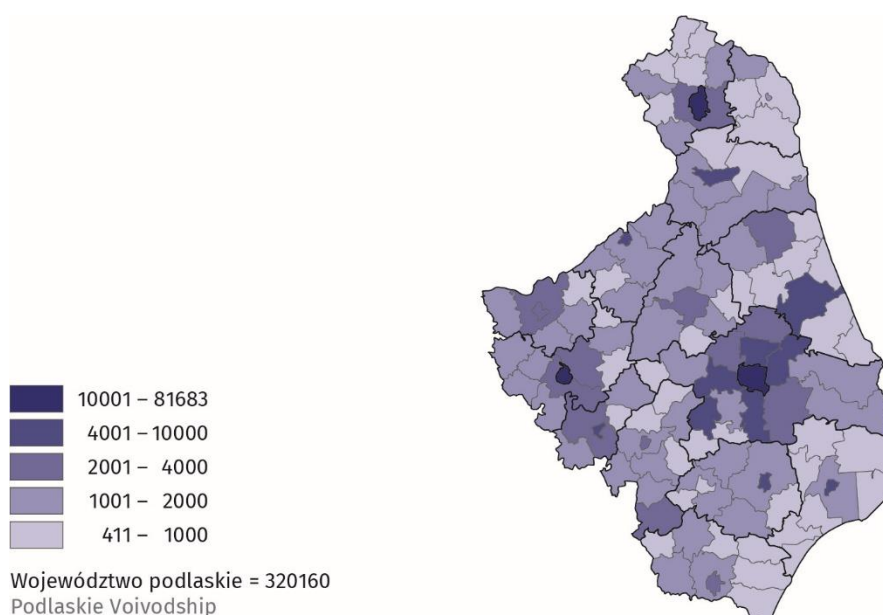
Według danych NSP 2021, w Podlaskiem wyodrębniono 81850 rodzin niepełnych (matki z dziećmi i ojcowie z dziećmi) i w odniesieniu do poprzedniego spisu ich liczba zwiększyła się o 6402, tj. o 8,5%. Wzrost liczby rodzin, w których rodzic samotnie wychowuje dzieci dotyczy zarówno rodzin zamieszkałych w miastach, jak i na wsi. W miastach wyniósł on 9,8% i był wyższy niż na terenach wiejskich gdzie osiągnął poziom 6,2%. Większość rodzin niepełnych (65,3%) mieszkała w miastach. Matki z dziećmi stanowiły 85,2% ogółu rodzin niepełnych.

Należy zwrócić uwagę na wzrost liczby ojców samodzielnie wychowujących dzieci na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. odnotowano 12093 tego typu rodziny, czyli o 1357 (o 12,6%) więcej niż podczas poprzedniego spisu. W dalszym ciągu był to jednak najmniej liczny typ rodziny, stanowiący 3,8% w strukturze ogółu rodzin w regionie.

Warto podkreślić, że obserwowane w okresie międzyspisowym zmiany w strukturze rodzin mogły wynikać m.in. ze zmniejszającej się liczby zawieranych małżeństw na korzyść pozostawania w związkach niesformalizowanych oraz z rosnącej liczby rozwodów.

W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. najwięcej rodzin wyodrębniono w mieście Białystok (81683), powiecie białostockim (43079), mieście Suwałki (19462), powiecie sokólskim (17372) oraz mieście Łomża (16932), a najmniej zanotowano ich w powiatach: sejneńskim (5324), suwalskim (9528) oraz kolneńskim (9852).

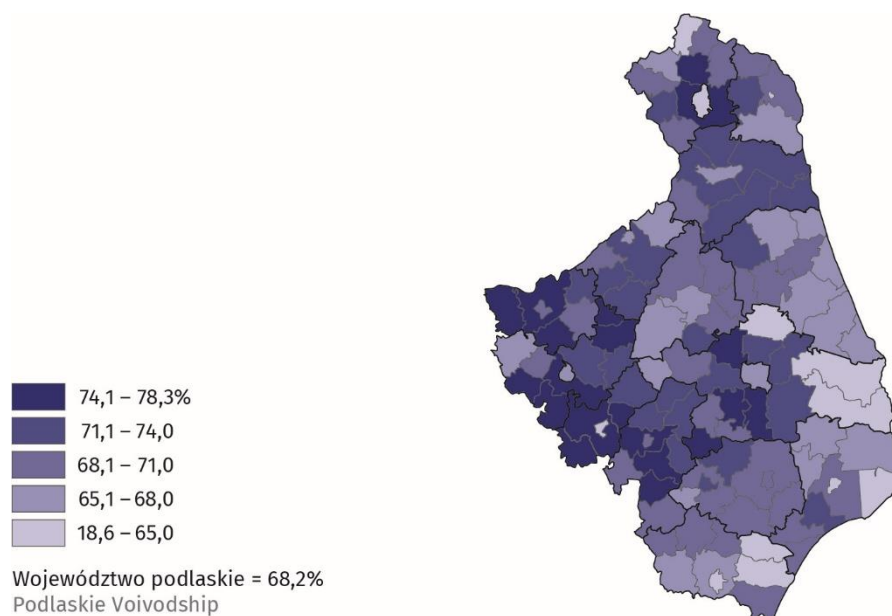
Mapa 5. Rodziny w 2021 r.
Map 5. Families in 2021

Wśród gmin województwa podlaskiego (poza miastami na prawach powiatu) największą liczbę rodzin odnotowano w gminach miejskich Augustów (8309) i Bielsk Podlaski (7290) oraz gminie miejsko-wiejskiej Sokółka (6942), natomiast najmniejsza liczba rodzin wystąpiła w gminach wiejskich: Dubicze Cerkiewne (411), Milejczyce (434) oraz Rudka (471).

Zgodnie z wynikami NSP 2021, największy odsetek małżeństw zanotowano w powiatach: łomżyńskim (74,0%), kolneńskim (73,1%) oraz wysokomazowieckim (72,9%). Najmniejszy udział tego typu rodzin w ich ogólnej liczbie wystąpił w powiecie siemiatyckim (63,9%) oraz miastach na prawach powiatu Suwałki (64,3%) i Łomża (65,5%).

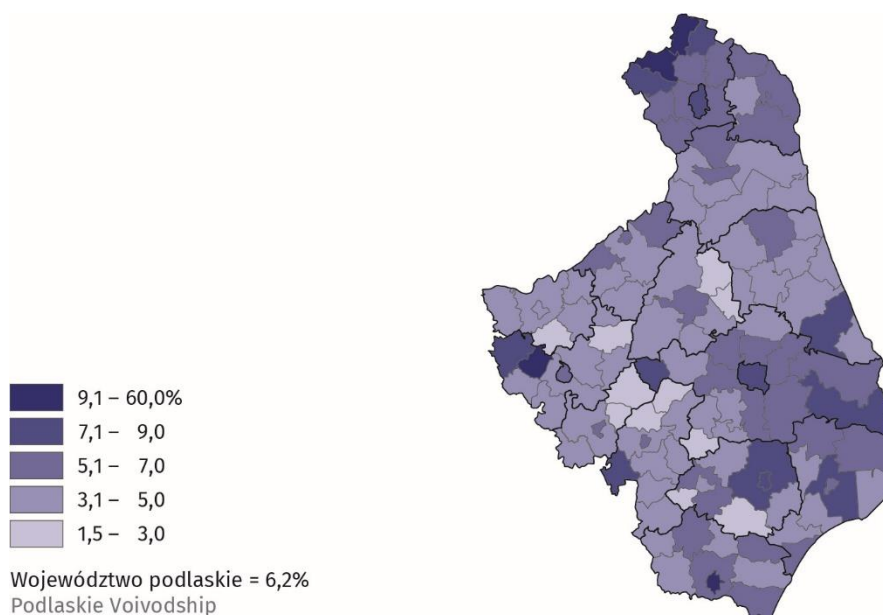
Mapa 6. Udział małżeństw w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r.
Map 6. Share of marriages in the total number of families in 2021

Analizując poszczególne gminy województwa podlaskiego stwierdzono, że największy odsetek małżeństw wystąpił w gminach wiejskich: Wysokie Mazowieckie, Łomża (po 78,3%) oraz Mały Płock (77,0%). Najmniejszy udział małżeństw w liczbie rodzin ogółem odnotowano natomiast w gminach wiejskich Wizajny (18,6%) i Milejczyce (56,7%) oraz gminie miejskiej Siemiatycze (59,5%).

Według wyników NSP 2021, największy udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem zanotowano w powiecie suwalskim (9,6%) oraz miastach na prawach powiatu Suwałki (7,8%) i Białystok (7,6%). Najmniejszy odsetek tego typu rodzin wystąpił w powiatach: kolneńskim (3,9%), zambrowskim oraz wysokomazowieckim (po 4,1%).

Mapa 7. Udział związków niesformalizowanych w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r.
 Map 7. Share of informal relationships in the total number of families in 2021

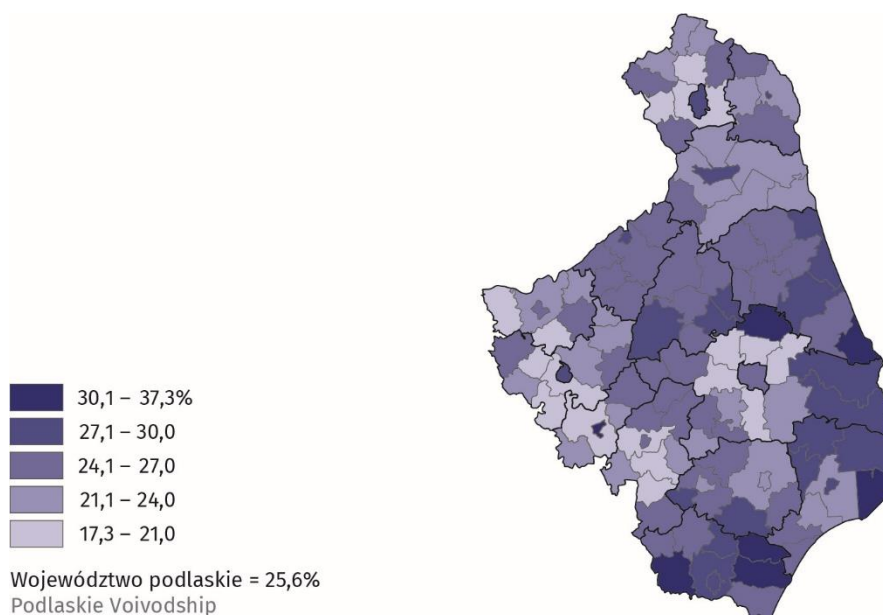

Analiza wyników NSP 2021 wykazała, że udział par pozostających w związkach niesformalizowanych w ogólnej liczbie rodzin w poszczególnych gminach województwa podlaskiego był zróżnicowany. Największy odsetek związków niesformalizowanych wystąpił w gminach wiejskich Wiżajny (60,0%), i Przerośl (12,0%) oraz gminie miejskiej Siemiatycze (12,0%). Najmniejszy udział związków niesformalizowanych w liczbie rodzin ogółem odnotowano w gminach wiejskich: Kółki Kościelne (1,5%), Kulesze Kościelne (1,6%) oraz Jasionówka (2,1%).

Z danych uzyskanych podczas NSP 2021 wynika, że w Podlaskiem największym odsetkiem rodzin niepełnych charakteryzowały się powiaty siemiatycki (28,8%) i hajnowski (28,2%) oraz miasto Suwałki (27,9%). Najmniejszy udział rodziców samotnie wychowujących dzieci w liczbie rodzin ogółem stwierdzono w powiatach: łomżyńskim (21,3%), suwalskim (21,8%) oraz białostockim (22,6%)

Analizując poszczególne gminy województwa podlaskiego można zauważyć, że największy odsetek rodzin niepełnych wystąpił w gminach wiejskich: Milejczyce (37,3%), Nurzec-Stacja (32,9%) oraz Białowieża (32,6%). Najmniejszy udział rodziców samotnie wychowujących dzieci w liczbie rodzin ogółem odnotowano natomiast w gminach wiejskich: Łomża (17,3%), Jeleniewo (17,7%) oraz Wysokie Mazowieckie (18,6%).

Mapa 8. Udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin w 2021 r.
 Map 8. Share of single-parent families in the total number of families in 2021

2.2. Rodziny z dziećmi, w tym rodziny wielodzietne

2.2. Families with children including multi-child families

Zgodnie z wynikami NSP 2021, liczba rodzin z dziećmi w województwie podlaskim wynosiła 242158, co stanowiło 75,6% ogółu rodzin (w kraju – 73,4%). W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba rodzin z dziećmi zmniejszyła się o 7035, tj. o 2,8%. Spadek dotyczył zarówno rodzin z dziećmi zamieszkałych w miastach, jak i na wsi. W miastach wyniósł on 3,9% i był znacznie wyższy niż na terenach wiejskich, gdzie ukształtował się na poziomie 1,1%.

Według wyników ostatniego spisu, w województwie podlaskim najwięcej było rodzin z jednym dzieckiem (50,9% ogółu rodzin z dziećmi), dwoje dzieci posiadało 35,9% rodzin z dziećmi, troje – 10,1%, a czworo i więcej – 3,1% spośród nich. W Polsce rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 54,1%, z dwojgiem dzieci – 35,2%, z trójgiem dzieci – 8,3%, a z czworgiem i więcej dzieci – 2,3% wszystkich rodzin z dziećmi.

Czynnikiem różnicującym strukturę rodzin z dziećmi jest również miejsce zamieszkania. Według wyników NSP 2021, w miastach województwa podlaskiego odsetek rodzin z jednym dzieckiem kształtował się na poziomie 54,8%. Wśród rodzin z dziećmi zamieszkałych na wsi udział tej grupy był znacznie niższy i wynosił 45,0%. W dwóch kolejnych grupach rodzin odnotowano odwrotne tendencje. Rodziny z trójką dzieci stanowiły 13,6% rodzin z dziećmi na terenach wiejskich, a wśród rodzin z dziećmi zamieszkałych w miastach – 7,8%. Odsetek rodzin posiadających czwórkę i więcej dzieci na wsi osiągnął poziom 5,1%, a w miastach – 1,8%. Najmniej zróżnicowany ze względu na miejsce zamieszkania był udział rodzin z dwójką dzieci w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi; wynosił on 35,6% w miastach i 36,3% na wsi.

Tablica 7. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci
Table 7. Families with children by number of children

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	249193	153118	96074	242158	147155	95003
Z 1 dzieckiem With 1 child	126369	83267	43102	123366	80588	42778
Z 2 dzieci With 2 children	84682	53221	31461	86872	52376	34496
Z 3 dzieci With 3 children	27051	13013	14039	24396	11505	12891
Z 4 i więcej dzieci With 4 and more children	11091	3617	7473	7524	2686	4838
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Z 1 dzieckiem With 1 child	50,7	54,4	44,9	50,9	54,8	45,0
Z 2 dzieci With 2 children	34,0	34,8	32,7	35,9	35,6	36,3
Z 3 dzieci With 3 children	10,9	8,5	14,6	10,1	7,8	13,6
Z 4 i więcej dzieci With 4 and more children	4,5	2,4	7,8	3,1	1,8	5,1

W ostatnim okresie międzypisowym w województwie podlaskim największy wzrost zaobserwowano w przypadku rodzin posiadających dwoje dzieci, których odsetek w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi zwiększył się o 1,9 p. proc. Nieznacznie wzrósł również udział rodzin z jednym dzieckiem – o 0,2 p. proc. Spadek odnotowano natomiast w przypadku rodzin posiadających czworo i więcej dzieci, których odsetek w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi zmniejszył się o 1,4 p. proc., oraz rodzin z trojgiem dzieci, których udział spadł o 0,8 p. proc.

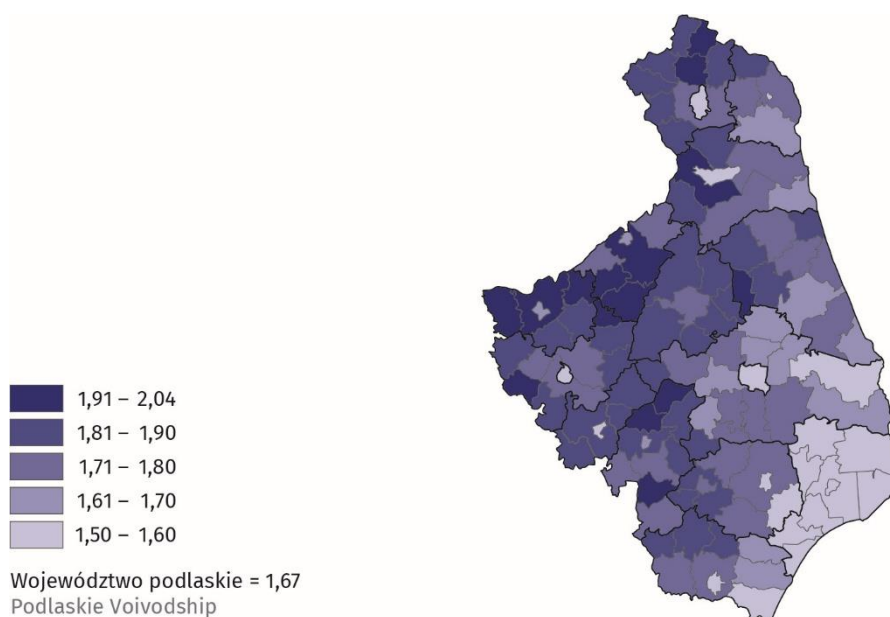
Rodzina wielodzietna to rodzina posiadająca co najmniej troje dzieci. Podobnie jak w przypadku pozostałych analizowanych typów rodzin, podstawą do wyodrębnienia rodzin wielodzietnych jest istnienie więzi między rodzicami i dziećmi (niekoniecznie biologicznej).

W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. rodzin, które wychowywały trójkę lub więcej dzieci było 31920. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu ich liczba zmniejszyła się o 6222, tj. o 16,3%. W 2021 r. rodziny wielodzietne stanowiły 13,2% ogółu rodzin z dziećmi (w kraju – 10,7%). Warto podkreślić, że udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi był prawie 2-krotnie wyższy na terenach wiejskich niż w miastach i wynosił odpowiednio 18,7% i 9,6%.

Zgodnie z wynikami spisu z 2021 r., przeciętna liczba dzieci w rodzinie w województwie podlaskim wynosiła 1,67 (w kraju – 1,60) i była niższa w stosunku do zanotowanej w poprzednim spisie, kiedy to kształtowała się na poziomie 1,71. Rodziny mieszkające w miastach charakteryzują się mniejszą liczbą dzieci niż rodziny zamieszkałe na wsi. W 2021 r. w miastach przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosiła 1,57, a na terenach wiejskich – 1,81.

Na podstawie wyników NSP 2021 stwierdzono, że przeciętna liczba dzieci w rodzinie była zróżnicowana terytorialnie. Największą przeciętną liczbę dzieci w rodzinie w Podlaskiem zanotowano w powiatach: kolneńskim i suwalskim (po 1,85) oraz łomżyńskim i monieckim (po 1,83), natomiast najmniejszą – w mieście Białystok (1,53), powiecie hajnowskim (1,54) oraz mieście Łomża (1,57).

Mapa 9. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie w 2021 r.
Map 9. Average number of children in the family in 2021

Analizując poszczególne gminy województwa podlaskiego można zauważyć, że największe wartości omawianego wskaźnika wystąpiły w gminach wiejskich: Grabowo (2,04), Kobylin-Borzymy (2,02) oraz Kulesze Kościelne (1,97), najniższe zaś zanotowano w gminie wiejskiej Białowieża (1,50), gminie miejskiej Hajnówka (1,51) oraz gminach wiejskich Mielnik i Dubicze Cerkiewne (po 1,52).

2.3. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.3. Families with dependent children aged up to 24

Z danych uzyskanych podczas NSP 2021 wynika, że w województwie podlaskim 145594 rodziny posiadały na utrzymaniu dzieci w wieku do 24 lat, co stanowiło 60,1% (w kraju – 62,3%) ogółu rodzin z dziećmi. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba tych rodzin zmniejszyła się o 21383, tj. o 12,8%. Zmniejszeniu uległa również liczba dzieci w wieku poniżej 25 lat pozostających na utrzymaniu, która w końcu marca 2021 r. wynosiła 246622 i była o 13,7% mniejsza niż dziesięć lat wcześniej.

Tablica 8. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu według miejsca zamieszkania i typów rodzin
Table 8. Families with dependent children aged up to 24 by place of residence and type of family

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	166977	104347	62630	145594	88579	57015
Małżeństwa Marriages	128329	77165	51164	99846	57376	42470
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	2677	2017	660	10140	6817	3323
Matki z dziećmi Lone mothers with children	31458	22319	9139	30212	21215	8997
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	4514	2845	1668	5396	3171	2225
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Małżeństwa Marriages	76,9	74,0	81,7	68,6	64,8	74,5
Związki niesformalizowane ^a Informal relationships ^a	1,6	1,9	1,1	7,0	7,7	5,8
Matki z dziećmi Lone mothers with children	18,8	21,4	14,6	20,8	24,0	15,8
Ojcowie z dziećmi Lone fathers with children	2,7	2,7	2,7	3,7	3,6	3,9

a W NSP 2011 w typologii rodzin kategoria ta była określana jako partnerzy z dziećmi lub bez dzieci.

a In the 2011 Census, in the typology of families, this category was defined as partners with or without children.

Według wyników NSP 2021, w województwie podlaskim największą grupę rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu tworzyły małżeństwa. Ich udział w ogólnej liczbie tego typu rodzin wynosił 68,6% (w kraju – 66,0%) i w stosunku do poprzedniego spisu zmniejszył się o 8,3 p. proc. Kolejną znaczącą grupę wśród rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu stanowiły samotne matki, których odsetek kształtował się na poziomie 20,8% (w kraju – 21,2%) i był większy o 2,0 p. proc. niż dziesięć lat wcześniej. Związki niesformalizowane z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu stanowiły 7,0% tego typu rodzin (w kraju – 9,4%). W odniesieniu do wyników poprzedniego spisu nastąpił istotny wzrost ich udziału – o 5,4 p. proc. Rodziny, które tworzyli samotni ojcowie z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu stanowiły 3,7% (w kraju – 3,4%) tego typu rodzin i ich odsetek zwiększył się o 1,0 p. proc. w ostatnim okresie międzyspisywym.

Tablica 9. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu oraz typów rodzin w 2021 r.

Table 9. Families with children by number of dependent children aged up to 24 as well as type of family in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Rodziny bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Families without dependent children aged up to 24	Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu Families with dependent children aged up to 24				
			razem total	z 1 dzieckiem with 1 child	z 2 dziećmi with 2 children	z 3 dziećmi with 3 children	z 4 i więcej dzieci with 4 and more children
Ogółem Total	242158	96564	145594	47,2	39,9	10,3	2,7
małżeństwa marriages	147225	47379	99846	40,6	44,3	12,0	3,1
związki niesformalizowane informal relationships	13083	2943	10140	49,9	35,9	10,8	3,5
matki z dziećmi lone mothers with children	69757	39545	30212	64,1	28,9	5,6	1,4
ojcowie z dziećmi lone fathers with children	12093	6697	5396	69,2	25,6	4,2	1,0
Miasta Urban areas	147155	58576	88579	50,6	39,6	8,1	1,7
małżeństwa marriages	84996	27620	57376	43,9	45,0	9,3	1,8
związki niesformalizowane informal relationships	8719	1902	6817	52,6	35,5	9,3	2,7
matki z dziećmi lone mothers with children	46235	25020	21215	64,8	28,8	5,2	1,3
ojcowie z dziećmi lone fathers with children	7205	4034	3171	72,9	23,8	2,8	0,5
Wieś Rural areas	95003	37988	57015	41,9	40,2	13,8	4,2

Tablica 9. Rodziny z dziećmi według liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu oraz typów rodzin w 2021 r. (dok.)

Table 9. Families with children by number of dependent children aged up to 24 as well as type of family in 2021 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Rodziny bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Families without dependent children aged up to 24	Rodziny z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu Families with dependent children aged up to 24				
			razem total	z 1 dzieckiem with 1 child	z 2 dziećmi with 2 children	z 3 dziećmi with 3 children	z 4 i więcej dzieci with 4 and more children
			w liczbach bezwzględnych in absolute figures			w odsetkach in percent	
Wieś (dok.) Rural areas (cont.)							
małżeństwa marriages	62229	19759	42470	36,2	43,5	15,6	4,7
związki niesformalizowane informal relationships	4364	1041	3323	44,3	36,6	13,9	5,2
matki z dziećmi lone mothers with children	23522	14525	8997	62,4	29,2	6,7	1,7
ojcowie z dziećmi lone fathers with children	4888	2663	2225	64,0	28,1	6,1	1,8

Z danych uzyskanych podczas NSP 2021 wynika, że w Podlaskiem struktura rodzin posiadających dzieci w wieku 0–24 lata na utrzymaniu przedstawiała się następująco: rodziny z 1 dzieckiem stanowiły 47,2%, z dwojgiem dzieci – 39,9%, z trojgiem – 10,3%, a z czwórką lub większą liczbą dzieci – 2,7%. W kraju 50,1% rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu to rodziny z jednym dzieckiem, dwoje dzieci posiadało 39,2%, troje dzieci – 8,6%, a czworo i więcej dzieci – 2,1% rodzin tego typu.

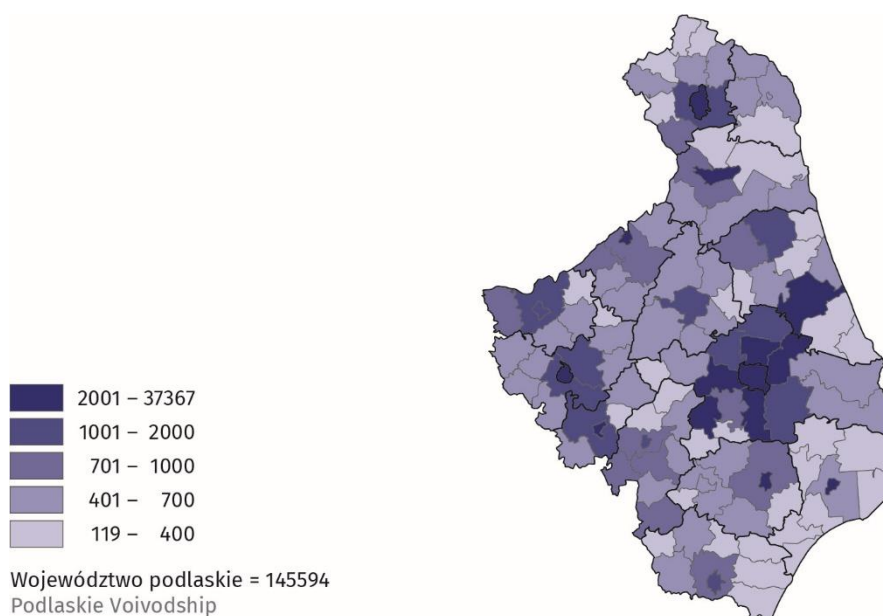
Struktura rodzin z dziećmi w wieku poniżej 25 lat na utrzymaniu była zróżnicowana w poszczególnych typach rodzin. W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. wśród małżeństw największy odsetek stanowiły rodziny posiadające na utrzymaniu dwoje dzieci (44,3%) oraz jedno dziecko (40,6%). W przypadku pozostałych typów rodzin dominowały rodziny z jednym dzieckiem na utrzymaniu. W związkach niesformalizowanych udział takich rodzin wynosił 49,9%, a w przypadku samotnych rodziców wychowujących dzieci był on najwyższy i wśród matek z dziećmi kształtował się na poziomie 64,1%, a ojców z dziećmi – 69,2%. Należy podkreślić, że największy odsetek rodzin z trójką dzieci w wieku do 24 lat na utrzymaniu wystąpił w małżeństwach (12,0%), a rodzin z czwórką i więcej dzieci – w związkach niesformalizowanych (3,5%).

Czynnikiem różnicującym strukturę rodzin z dziećmi w wieku 0–24 lata na utrzymaniu jest również miejsce zamieszkania. Na podstawie danych NSP 2021 stwierdzono, że 50,6% rodzin zamieszkałych w miastach województwa podlaskiego miało na utrzymaniu tylko jedno dziecko.

Najwyższy odsetek tego typu rodzin odnotowano w przypadku rodzin niepełnych, tj. samotnych ojców (72,9%) i samotnych matek (64,8%) oraz związków niesformalizowanych (52,6%). Na terenach wiejskich rodziny z jednym dzieckiem stanowiły 41,9% ogółu rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu. Na wsi wyższy niż w miastach był natomiast odsetek rodzin wielodzietnych. Udział rodzin posiadających trójkę dzieci na utrzymaniu w wieku 0–24 lata wśród rodzin zamieszkałych na wsi osiągnął poziom 13,8%, a w miastach – 8,1%. Rodziny z czwórką dzieci i więcej stanowiły 4,2% rodzin z dziećmi w wieku poniżej 25 lat na terenach wiejskich, a w miastach – 1,7%. Najmniej zróżnicowany był odsetek rodzin z dwojgiem dzieci w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w miastach oraz na wsi; wynosił on odpowiednio 39,6% i 40,2%.

W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. najwięcej rodzin z dziećmi w wieku do 24 lat na utrzymaniu wyodrębniono w: mieście Białystok (37367), powiecie białostockim (20945) oraz miastach Suwałki (9310) i Łomża (7655), a najmniej rodzin z dziećmi poniżej 25 lat na utrzymaniu odnotowano w powiatach: sejneńskim (2349), hajnowskim (4320) oraz monieckim (4469).

Mapa 10. Rodziny z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
Map 10. Families with dependent children aged up to 24 in 2021

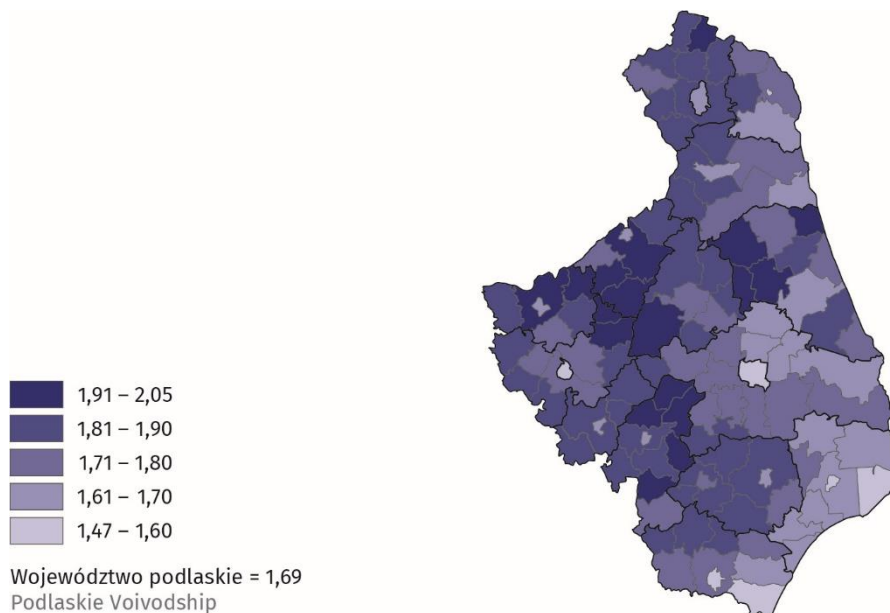

Wśród gmin województwa podlaskiego (poza miastami na prawach powiatu) największa liczba rodzin posiadających dzieci w wieku 0–24 lata na utrzymaniu wystąpiła w gminie miejskiej Augustów (3649), gminie miejsko-wiejskiej Sokółka (3050) oraz gminie miejskiej Bielsk Podlaski (3027), natomiast najmniejszą liczbę tego typu rodzin zanotowano w gminach wiejskich: Dubicze Cerkiewne (119), Milejczyce (160) oraz Czyże (163).

Przeciętna liczba dzieci w wieku do 24 lat pozostających na utrzymaniu w końcu marca 2021 r. w województwie podlaskim wynosiła 1,69 (w kraju – 1,63) i była nieco niższa niż dziesięć lat wcześniej, kiedy to kształtowała się na poziomie 1,71. Rodziny mieszkające w miastach charakteryzowały się mniejszą liczbą dzieci na utrzymaniu w wieku poniżej 25 lat (1,61) niż na wsi (1,82).

Największą przeciętną liczbę dzieci w wieku 0–24 lata pozostających na utrzymaniu w rodzinie zanotowano w powiatach: suwalskim i kolneńskim (po 1,84) oraz wysokomazowieckim (1,83), natomiast najmniejszą – w miastach na prawach powiatu Białystok (1,58) i Łomża (1,60) oraz w powiecie hajnowskim (1,61).

Mapa 11. Przeciętna liczba dzieci do lat 24 na utrzymaniu w rodzinie w 2021 r.
Map 11. Average number of dependent children aged up to 24 in family in 2021

Analizując gminy województwa podlaskiego (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), najwyższe wartości omawianego wskaźnika zanotowano w gminach wiejskich: Grabowo (2,05), Przytuły (2,00) oraz Korycin, Klukowo i Kulesze Kościelne (po 1,97). Najniższą jego wartość stwierdzono natomiast w gminach wiejskich Białowieża (1,47) i Mielnik (1,58) oraz w gminach miejskich: Siemiatycze, Sejny i Hajnówka (po 1,59).

2.4. Rodziny niepełne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.4. Single-parent families with dependent children aged up to 24

Wśród rodzin niepełnych – podobnie jak w przypadku rodzin ogółem – wyróżnia się rodziny posiadające dzieci do lat 24 na utrzymaniu oraz bez dzieci w tym wieku. Na podstawie wyników NSP 2021 stwierdzono, że w województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. rodziny bez dzieci na utrzymaniu stanowiły 56,5% ogółu rodzin niepełnych (w kraju – 53,4%) – w tych przypadkach w rodzinie albo nie było dzieci w wieku 0–24 lata, albo dzieci w tym wieku miały własne źródło utrzymania i nie pozostawały na utrzymaniu rodzica.

Tablica 10. Rodziny niepełne bez dzieci i z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu
 Table 10. Single-parent families with and without dependent children aged up to 24

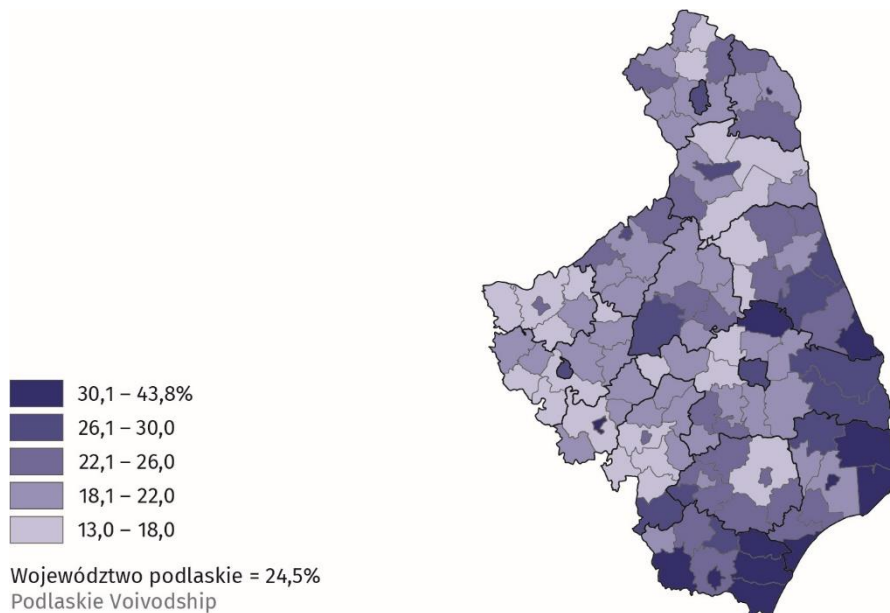
Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	75448	48687	26761	81850	53440	28410
Bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Without dependent children aged up to 24	39476	23522	15955	46242	29054	17188
Z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu With dependent children aged up to 24	35972	25164	10807	35608	24386	11222
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Bez dzieci do lat 24 na utrzymaniu Without dependent children aged up to 24	52,3	48,3	59,6	56,5	54,4	60,5
Z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu With dependent children aged up to 24	47,7	51,7	40,4	43,5	45,6	39,5

Według danych NSP 2021, w Podlaskiem odnotowano 35608 rodzin niepełnych posiadających dzieci w wieku do 24 lat na utrzymaniu. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba tych rodzin zmniejszyła się o 364, tj. o 1,0%. Spadek dotyczył rodzin zamieszkałych w miastach, których liczba zmniejszyła się o 3,1%, natomiast na terenach wiejskich w ostatnim okresie międzyspisowym nastąpił wzrost liczby tego typu rodzin o 3,8%.

Zgodnie z wynikami NSP 2021, w województwie podlaskim udział rodzin niepełnych wśród wszystkich rodzin posiadających dzieci w wieku poniżej 25 lat na utrzymaniu wynosił 24,5% (w kraju – 24,6%). Pomimo, że liczba tego typu rodzin zamieszkałych na terenach wiejskich wzrosła w stosunku do zanotowanej w poprzednim spisie, odsetek rodzin niepełnych z dziećmi w wieku 0–24 lata na utrzymaniu był nadal wyższy w miastach niż na wsi i kształtował się odpowiednio na poziomie 27,5% i 19,7%.

Zgodnie z wynikami NSP 2021 stwierdzono, że udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu był zróżnicowany terytorialnie. Największy odsetek tego typu rodzin odnotowano w powiecie hajnowskim (30,5%), mieście Suwałki (29,8%) oraz w powiecie siemiatyckim (29,6%), natomiast najmniejszy – w powiatach: tomżyńskim (17,9%), kolneńskim (19,1%) oraz wysokomazowieckim (19,8%).

Mapa 12. Udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu w 2021 r.
Map 12. Share of single-parent families in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021

Analizując poszczególne gminy województwa podlaskiego można zauważyć, że największy udział rodziców samotnie wychowujących dzieci w wieku 0–24 lata wystąpił w gminach wiejskich Milejczyce (43,8%) i Nurzec-Stacja (34,1%) oraz gminie miejskiej Hajnówka (33,6%), najniższy zaś zanotowano w gminach wiejskich: Wysokie Mazowieckie (13,0%), Klukowo (13,5%) oraz Jeleniewo (13,7%).

2.5. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu

2.5. Multi-child families with dependent children aged up to 24

W województwie podlaskim w końcu marca 2021 r. wyodrębniono 18882 rodziny z co najmniej trojgiem dzieci w wieku 0–24 lat na utrzymaniu i było to o 5215, tj. o 21,6% mniej niż dziesięć lat wcześniej. Spadek dotyczył rodzin zarówno zamieszkałych w miastach, jak i na terenach wiejskich. W miastach liczba rodzin tego typu zmniejszyła się o 12,4%, a na wsi – o 28,1%. Rodziny wielodzietne utrzymujące dzieci w wieku do 24 lat stanowiły 59,2% ogółu rodzin wielodzietnych w województwie (w kraju – 62,7%).

Zgodnie z wynikami NSP 2021, w Podlaskiem wśród rodzin wielodzietnych posiadających dzieci w wieku poniżej 25 lat na utrzymaniu przeważały rodziny z trójką dzieci i stanowiły one 79,4% omawianego typu rodzin (według wyników poprzedniego spisu było to 72,4%).

Tablica 11. Rodziny wielodzietne z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu
 Table 11. Multi-child families with dependent children aged up to 24

Wyszczególnienie Specification	2011			2021		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
W liczbach bezwzględnych In absolute numbers						
Ogółem Total	24097	9885	14212	18882	8663	10219
Z 3 dzieci With 3 children	17452	7830	9622	14995	7154	7841
Z 4 i więcej dzieci With 4 and more children	6645	2055	4590	3887	1509	2378
W odsetkach In percent						
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Z 3 dzieci With 3 children	72,4	79,2	67,7	79,4	82,6	76,7
Z 4 i więcej dzieci With 4 and more children	27,6	20,8	32,3	20,6	17,4	23,3

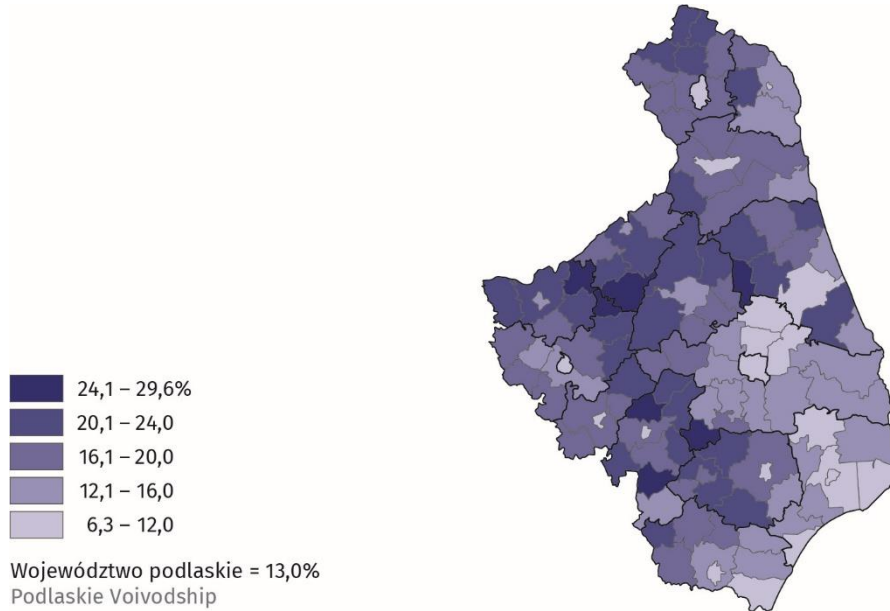
Według danych NSP 2021, rodziny wielodzietne w województwie podlaskim stanowiły 13,0% wszystkich rodzin z dziećmi do 24 lat na utrzymaniu (w kraju – 10,7%). Warto podkreślić, że odsetek tego typu rodzin był wyższy na wsi niż w miastach i wynosił odpowiednio 17,9% i 9,8%.

Zgodnie z wynikami NSP 2021 stwierdzono, że udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu był zróżnicowany terytorialnie. Największy odsetek tego typu rodzin odnotowano w powiatach: kolneńskim (19,7%), suwalskim (18,8%) oraz wysokomazowieckim (18,5%), natomiast najmniejszy – w miastach na prawach powiatu Białystok (8,2%) i Łomża (9,7%) oraz powiecie hajnowskim (9,9%).

Analizując poszczególne gminy województwa podlaskiego (poza miastami na prawach powiatu) można zauważyć, że największy udział rodzin wielodzietnych utrzymujących dzieci w wieku poniżej 25 lat wystąpił w gminach wiejskich: Grabowo (29,6%), Przytuły (29,4%) oraz Klukowo (27,0%), a najniższy zanotowano w gminie wiejskiej Białowieża (6,3%) oraz gminach miejskich Sejny (8,1%) i Siemiatycze (8,6%).

Mapa 13. Udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi do lat 24 pozostającymi na utrzymaniu w 2021 r.

Map 13. Share of multi-child families in the total number of families with dependent children aged up to 24 in 2021

Źródła danych

1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne

Zakres informacyjny Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 został zebrany o całej populacji podlegającej badaniu metodą mieszaną, tzn. z rejestrów administracyjnych oraz danych zebranych bezpośrednio od respondentów przy pomocy elektronicznego formularza spisowego z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytetowe należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS dotyczące płatników składek, osób ubezpieczonych oraz osób pobierających emeryturę lub rentę, świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, rentę socjalną, świadczenia pieniężne wypłacane samoistnie; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ) – w zakresie danych o osobach objętych systemem ubezpieczeń zdrowotnych; Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa – w zakresie danych o budynkach i lokalach; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobyt (UDsC), systemu POL-on (zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym), Systemu Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy o osobach bezrobotnych i o osobach poszukujących pracy; dane z systemów pomocy społecznej o świadczeniobiorcach oraz o osobach ubiegających się o przyznanie świadczeń.

Dodatkowo zastosowanie znalazły dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł, tj. od: operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków i zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, w zakresie przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe.

Uznano, że zakwalifikowane rejestry i systemy administracyjne zostaną wykorzystane jako:

- bezpośrednio źródło danych,
- źródło informacji do utworzenia wykazu podmiotów objętych spisem (wykaz osobowo-adresowo-mieszkaniowy),
- źródło informacji do imputacji, szacowania danych, porównań i określenia jakości danych.

2. Elektroniczny formularz spisowy

W spisie z 2021 r. wykorzystywano formularz dostępny wyłącznie w formie elektronicznej.

Była to interaktywna aplikacja składająca się z kilku części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), ustalenie adresu zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu/pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej, migracyjnej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczące aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku.

Przyjęto zasadę, że osoba dorosła, która jako pierwsza zalogowała się do aplikacji spisowej, podawała informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkałych, ustalała skład osobowy mieszkania, określała relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane były kwestionariusze osobowe osób zamieszkałych pod danym adresem.

Formularz elektroniczny wsparty był słownikami:

- miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina,
- krajów zamieszkania,
- krajów urodzenia,
- krajów obywatelstwa,
- etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego,
- języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego,
- wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego,
- rodzajów paliwa i źródeł energii – do określenia sposobu ogrzewania mieszkania,
- zawodów i specjalności. Słownik ten co do formy opierał się w głównej mierze na zawodach (grupach zawodów) opisanych w Klasyfikacji zawodów i specjalności (KZiS) na trzech lub czterech znakach. Słownik uzupełniono o zawody z KZiS występujące na sześciu znakach, które dobrze reprezentowały zbiorczą, czteroznakową grupę zawodów. W ograniczonej mierze wykorzystane zostały również popularne synonimy często używane w mowie potocznej,
- rodzajów działalności nierolniczej. Słownik został oparty na grupach rodzajów działalności oznaczonych w PKD 2007 trzema cyframi. Dokonano także uzupełnienia o niektóre nazwy klas, a także nieliczne synonimy rodzajów działalności występujące w mowie potocznej.

Aplikacja spisowa została również przystosowana na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby głuche i głuchonieme miały możliwość skorzystania z internetowej aplikacji do samospisu, która spełniała normy WCAG 2.0 (wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych).

Osoby, które nie miały dostępu do Internetu mogły skorzystać z miejsc spisowych w najbliższym urzędzie gminy, gdzie, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, była zapewniona obsługa również w języku migowym.

Przygotowano 4 wersje językowe aplikacji spisowej. Oprócz języka polskiego aplikacja była dostępna w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Przygotowana została także odrębna aplikacja elektroniczna w celu realizacji spisu ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przekazywali zarządzający tymi obiektami, w zakresie posiadanej dokumentacji. Aplikacja zawierała podstawowe informacje o typie obiektu i osobach w nim przebywających. Uzupełniając i niezależnie, osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogły samodzielnie przekazywać dane na swój temat poprzez samospis internetowy lub na żądanie poprzez wywiad telefoniczny.

Uwaga. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Data sources

1. Administrative registers and information systems used for the census

The information scope of the 2021 Census was collected about the entire population to be surveyed using a mixed method, i.e. from administrative registers and data collected directly from respondents by means of an electronic census form using online self-reporting, telephone interview, and interview with a census enumerator.

Approximately 35 major registers and information systems were used in the 2021 Census. The following should be mentioned as priorities: the Universal Electronic System for Registration of the Population and registration collections of gminas in the field of population data; sets of data from the Social Insurance Institution system concerning payers of contributions, insured persons and persons receiving pensions, pre-retirement benefits or allowances, social pensions, self-paid cash benefits; Central Register of Insured Persons – with regard to data on persons covered by the health insurance system; Land and building register, National Register of Boundaries and Area of Administrative Units of Poland – as regards data on buildings and premises; The National Official Register of Territorial Division of the Country, as well as data from the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons, Agricultural Social Insurance Fund, the Pobyt System, the POL-on System (integrated information system on Polish science and higher education), the Educational Information System, and information systems of powiat employment offices on the unemployed and job seekers; data from social welfare systems on benefit recipients and claimants.

Additionally, data from non-administrative data sources were used, i.e. from: operators of public telecommunication networks, entrepreneurs selling and distributing electric energy, entities conducting activity within the scope of collective sewage disposal and collective water supply, within the scope of distribution or trading in gaseous fuels, within the scope of transmission and generation of heat energy, for which the final customer purchasing are households.

It was considered that the eligible administrative registers and systems would be used as:

- a direct source of data,
- a source of information for creating a list of entities to be enumerated in the census (personal/address/housing list),
- a source of information for imputation, data estimation, comparisons and data quality determination.

2. Electronic census form

The 2021 Census used an electronic-only form.

It was an interactive application that consists of the following parts: data of the person (with whom the census was carried out or who did the online self-enumeration), determining the person's address of residence, persons in a dwelling/premises other than a dwelling/collective living quarters, persons staying abroad, family relations, personal questionnaires containing questions on demographic-social, migration, national or ethnic, religion and economic activity characteristics of the persons and a housing questionnaire containing questions on the description of the dwelling and the building.

It was assumed that the adult who first logged on to the census application provided information about the dwelling and all persons living there, established the personal composition of the dwelling, and defined family relations between persons. Subsequently, personal questionnaires were filled in for persons residing at the given address.

The electronic form was supported by dictionaries of:

- localities – locality, voivodship, powiat, gmina,
- countries of residence,
- countries of birth,
- countries of citizenship,
- ethnonyms with open text capabilities,
- languages with open text capabilities,
- religion denominations with open text capabilities,
- fuel types and energy sources – to determine the method of heating the dwelling,
- occupations and specialties. This dictionary was mainly based on occupations (groups of occupations) described in the Classification of Occupations and Specialties (KZiS) in three or four characters. The dictionary was supplemented with occupations from the KZiS occurring on six characters, which represented well the collective, four-character group of occupations. Also used to a limited extent were popular synonyms often used in colloquial speech,
- non-agricultural activities. The dictionary is based on groups of activities denoted by three digits in Polish Classification of Activities (PKD code) 2007. Additions have also been made to include some class names, as well as the few synonyms for types of activities found in colloquial speech.

The census app was also adapted for persons with disabilities. Deaf and deafblind persons were able to use a web-based self-reporting application that met Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 standards.

Those who did not have access to the Internet could use the census sites in the nearest municipal office, where, in accordance with the Act of 19 August 2011 on Sign Language and Other Means of Communication, service was also provided in sign language.

Four language versions of the census application were prepared. Apart from Polish, the application was available in English, Russian and Ukrainian.

A separate electronic application was also prepared for the purpose of carrying out a census in collective living quarters (CLQs). Data on persons staying in CLQs were submitted by the managers of these facilities, within the scope of the available documentation. The application contained basic information on the type of facility and persons staying there. Complementarily and independently, persons staying in CLQs were able to provide on their own through an online self-enumeration or upon request through a telephone interview.

Note. Due to data rounding, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".